Poštnina plačana v gotovini.

Št. 15. V Ljubljani, dne 13. aprila 1922. Leto IV.

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.
Naročnina:
celoletno . . . . . Din 12·50
poluletno . . . . . Din 6·25
Posamezna številka . . . . . Din 0.50

Kmet, pomagaj si sam, in svoje stališče v državi uravnavaj si sam!

Inserati:
1 mm inseratnega stolpiča stane za:
male oglase . . . . . Din 0·25
uradne razglase . . . . . Din 0·40
reklame . . . . . Din 0·50

Uredništvo in upravništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

37,000.000 Rusov umira.

Ljudje, Slovenci!

V Ameriki kurijo stroje s koruzo, kopice žita gnijejo v skladiščih, evropska mesta se potapljajo v alkoholu in veseljačenju..., v širnih stepah Rusije pa čaka 37,000.000 ljudi na smrt spričo lakote.

Solnčna žega je izsušila rusko zemljo ter uničila žitne kali v zemlji, požgala travnike in zelišča. Ljudstvo je pojedlo zadnje živinče in poslednjo bilko in sedaj umira... Ruske matere rote v zadnjem obupu evropsko in ameriško ljudstvo, naj reši vsaj njih otroke, same pa se udajajo strašni usodi smrti.

Strada 37,000.000 ljudi, izmed katerih preti 19 000.000 neposredna smrt, če se zadnji hip vse človeštvo ne zave svoje najsvetejše dolžnosti do sobratov. Dr. Nansen, ki vodi v Rusiji prehranjevalno akcijo «Zveze rdečih križev», je meseca septembra leta 1921 zaprosil evropske vlade za posojilo v znesku 5,000.000 funtov šterlingov (okoli 7 milijard naših kron). Ta znesek bi zadostoval, da bi se pregnala bela žena s povolžkih poljan. Toda Evropa je bila gluha, tista Evropa, v kateri je izdala samo Anglija 20.000.000 funtov šterlingov za blokado Rusije, tista Evropa, v kateri je popila samo mala Slovenija v enem letu eno tretjino zahtevane vsote.

Čas hiti in vsaka ura pomnoži grobove ob Volgi. V dvanajsti uri so pričela vendar razna humanitarna društva zbirati prispevke za pomoč Rusiji. Na nas je, da zbrišemo kolikor mogoče, s sebe greh brezbrižnosti in trdosrčnosti. Obračamo se zaradi tega na vse ljudi, bivajoče v Sloveniji, s prošnjo, da prispevajo za ruske ljudi, ki umirajo gladu. Ljudje, pomagajte ljudem! Slovenci, pomagajte otrokom, staršem in vdovam tistih milijonov ruskih vojakov, ki so gradili s hekatombami svoje krvi v Karpatih temelje naše svobode. Kristijani, usmilite se kristijanov! Kmetje in delavci, prihitite na pomoč kmetom in delavcem!

* * *

Due 25. marca se je konstituiral končno tudi v Ljubljani odbor za pomoč gladujočim v Rusiji. V odboru so zastopane vse slovenske stranke, važnejše kulturne in humanitarne organizacije. Pokroviteljstvo so prevzeli gospodje: pokrajinski namestnik **Ivan Hribar**, knezoškof **dr. Anton Bonaventura Jeglič**, vseučiliščni rektor profesor **dr. Gojmir Krek** in ljubljanski mestni župan **dr. Ljudevit Perič**. Vse stranke in korporacije, zastopane v odboru, bodo prirejale zbirke ter priobčevale prispevke v svojih glasilih. Zbrani denar, ki se bo nalagal skupno v poštni hranilnici, se bo dal na razpolago dr. Nansenovi akciji, ki oskrbuje že sedaj okoli 500.000 otrok in organizira tudi sicer po gladujočih krajih Rusije kuhinje in bolnice. Stroški za prehrano enega človeka do nove žetve znašajo tri dolarje (okoli 900 naših kron). Zbirke socialističnega delavstva se bodo pošiljale preko internacionalnega delavskega odbora za pomoč Rusiji, ki je poslal v Rusijo 24 transportov z živili in obleko za 12.000 ljudi ter opremil razen tega celo vrsto bolnic in otroških domov. Dalje se bodo pošiljali prispevki socialističnega delavstva preko internacionalne akcije amsterdamske strokovne internacionale, ki je vzdrževala do pred kratkim 40.000 otrok in ki zviša sedaj to število na 100.000.

Profesor dr. Nansen, profesor dr. Muhlens (vodja nemške ekspedicije rdečega križa), vodja ameriške pomožne akcije so protestirali proti vestem, ki so se pojavile v Evropi ter vedele povedati o izropanju pomožnih vlakov v Rusiji. Dr. Nansen je izrecno konstatiral, da so prispeli do sedaj vsi vlaki na določena mesta, da ni bil v Rusiji noben vlak izropan in da so delovale sovjetske vlasti vedno v najlepši slogi z inozemskimi komisijami. Ruska vlada sama vodi velikansko akcijo glede pomoči gladujočim, vzdržuje okoli 2,000.000 otrok ter odpravlja, kolikor dopuščajo transportne razmere, ljudi iz gladujočih gubernij v druge gubernije. Ruske cerkve so odločile prodati svoje zlato in drago kamenje v korist gladujočim. V inozemstvu so dali do sedaj največ organizirani delavci vseh socialističnih skupin, ameriška država (20,000.000 dolarjev), razni rdeči križi in sveta stolica, ki je pozvala s posebnim pismom vse vernike k prispevanju daril.

* * *

Tovariši, tovarišice!

Vesela aleluja je pred nami, praznik vstajenja obhajamo! Toda daleč tam na vzhodu umirajo milijoni ljudi in pred njimi ni praznik vstajenja, temveč groza smrti. In ti milijoni ljudi so kristijani kakor mi, ti milijoni ljudi so kmetje kakor mi, ti milijoni ljudi so slovanske krvi kakor mi in sinovom in očetom teh milijonov se imamo zahvaliti tudi mi za svojo svobodo.

Tovariši, tovarišice!

Njim na pomoč kličemo Vam vsem, ki ste v svojem srcu pravi kristijani, njim na pomoč kličemo Vam vsem, ki ste zavedni borci Stare pravde.

Na dan vstajenja Vas kličemo na pomoč, da se približa tudi najbednejšim dan vstajenja.

Polne so naše mize in pomanjkanja ne poznamo. Blagoslovljene bodo naše kašče, če ne bomo pozabili siti najbednejših!

Tovariši, tovarišice!

To je nauk letošnje aleluje, to je naš letošnji velikonočni uvodnik.

Dajte kos kruha onim, ki umirajo za lakoto!

Za kmetovalce.

K vsem doseženim uspehom poslancev SKS. moramo dodati nov lepi uspeh tovariša ministra Puclja. Na svoji seji z dne 7. t. m. je dal namreč ministrski svet na predlog ministra za kmetijstvo, tovariša Puclja, iz dohodkov drugega kola razredne loterije iz leta 1921. na osnovi člena 11. zakona o razredni loteriji in v zmislu člena 3. pravilnika o razdeljevanju čistega dobička državne razredne loterije med drugimi postavkami tudi nastopne zneske, in sicer:

Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani za organiziranje vinarske razstave **18.114 Din 72 p.**

Oddelku za kmetijstvo v Ljubljani za izdajanje spisov o kmetijstvu **12.000 Din.**

Sirarski zadrugi v Selu tik Bleda 2500 Din.

Dirkaškemu društvu kmetskih konjerejcev v Ljutomeru 2500 Din.

Podružnici «Kmetijske družbe» v Metliki za trtnico 5000 Din.

Razen navedenih vsot se je dovolilo še **15.000 Din** za pošiljanje srbskih kmetskih mladeničev na boljša posestva v Sloveniji v svrho izučenja v kmetskem delu po našem načinu.

Pripominjamo, da se prodajo v Sloveniji le trije odstotki sreč razredne loterije. Čistega dobička te loterije pa smo deležni prav tako kakor oni kraji, ki so pokupili 90 odstotkov sreč. Tovariša ministra Puclja je zaradi tega beograjsko časopisje vehementno napadlo, češ da hoče spraviti vse v Slovenijo. Očitek beograjskega časopisja je seveda neupravičen, toda za nas vendarle pomenljiv, ker dokazuje, da dela tovariš Pucelj za nas in da pogumno ščiti interese slovenskega kmeta. Da bo njegov boj še uspešnejši, pa odvisi od nas. Mi mu moramo podpreti njegovo stališče. In to storimo, če delamo za SKS.

V Vašem in zgolj v Vašem interesu, slovenski kmetovalci, je, da je SKS. močna.

Zategadelj delajte za SKS. ter zbirajte prispevke za njen tiskovni sklad, da bodo gospodarske organizacije kmetovalcev še vse drugačnih podpor deležne!

Današnji številki smo priložili poštne položnice za vse one naročnike, ki še niso poravnali naročnine za leto 1922.

Pozivljemo nujno vse zamudnike, naj poravnajo naročnino čim preje, ker drugače jim bomo morali list ustaviti.

Uprava „Kmetijskega lista“.

Kazen krivcem!

Po «Slovencu» je dejal na svojem ponesrečenem shodu v Radovljici g. dr. Korošec med drugim tudi, da so poslanci SKS. glasovali proti predlogu opozicije, naj se uporabi proti bivšemu vojnemu ministru generalu Zečeviću zakon o ministrski odgovornosti.

Ker je «Slovenčeva» lažnivost že pregovorna, zato ne vemo, ali je g. dr. Korošec gorenjo trditev res izrekel. Z ozirom na njegovo duhovniško obleko vendar mislimo, da smemo po pravici o tem dvomiti, kajti trditev bi bila **grda laž**, kar smo pojasnili že v svoji prejšnji številki.

Ker pa vemo, da bodo klerikalci vseeno o tej stvari še lagali, hočemo vso stvar razložiti ter povedati, kaj so poslanci SKS. storili in česa klerikalni poslanci niso storili.

Afera generala Zečevića obstoji v nastopnem. Skoro tik pred zimo, odnosno v začetku zime, so bili vpoklicani novinci k vojakom. Ker so bili nezadostno oblečeni in ne dovolj prehranjeni — nekateri transporti so bili ves dan brez vsake hrane — je velik del novincev obolel in preko dvesto jih je pomrlo. Da je to nezaslišanost, ki kriči naravnost po kazni, je jasno. Poiskati treba samo krivce.

Opozicija se je v tem oziru postavila na silno komodno stališče. Dejala je. Vsega je kriv vojni minister, kajti on je odgovoren za vse. Zakaj pa je vpoklical novince ob neprimernem času, če ni bil za zimo pripravljen. In na podstavi te argumentacije je stavila opozicija predlog, naj se uporabi proti vojnemu ministru zakon o ministrski odgovornosti, po katerem bi utegnil biti kaznovan general Zečević tudi z dosmrtno ječo.

Opoziciji pa je ugovarjal sedanji vojni minister general Vasić s temle: Vpoklic rekrutov se je izvršil po sklepu celokupne vlade, zaradi česar je zanj odgovorna vsa vlada. General Zečević je dejal, da je moral vpoklicati novince, kajti brez njih bi imel v vsej državi le 56.000 vojakov, kar je za vzdrževanje javnega reda in miru premalo.

Vlada pa se je zagovarjala takole: Preden se more govoriti o izročitvi generala Zečevića sodišču, je treba vso stvar preiskati ter dognati, ali je kriv le vojni minister ali pa so zakrivili vse pogreške podrejeni mu organi. Zategadelj je odredila vlada strogo preiskavo ter pozvala obenem skupščino, naj izbere tudi ona svojo komisijo, da preišče vso stvar. Na podstavi dejstev, ki jih naša častita opozicija seveda ni navedla, bi se moglo nato šele nepristransko presoditi vso zadevo.

Z ozirom na žalibože vladajoče razmere pa se je bilo treba tudi bati, da bi se vsa stvar zavlekla ter zvalila vsa krivda le na podrejene organe, v bistvu nedolžne. Da kaj takega preprečijo, so vložili poslanci **vseh štirih vladnih strank** na vojnega ministra interpelacijo, ki ga bo prisilila postopati tako kakor zahteva pravica. Važna interpelacija se glasi tako-le:

Gospod minister za vojno in mornarnico je izdal povelje, naj se vpokličejo v prvi polovici meseca novembra lanskega leta novinci na vojno službo v kader. Vpoklic se je moral spričo znanih dogodkov na Madžarskem odložiti, izvršil pa se je bil v prvi polovici meseca decembra.

Vpoklic novincev in njih odprava na kraj službe sta se izvršila pod takimi okoliščinami, da je obolelo ogromno število novincev in se pripetilo veliko število smrtnih primerov.

Niti odgovor g. ministra za vojno in mornarnico, podan dne 29. februarja na 29. redni seji narodne skupščine, niti informacije, dobljene o tej žalostni zadevi v sejah narodne skupščine v dneh od 29. do 31. marca in dne 1. aprila t. l. ob razpravljanju predloga, da se izvede proti bivšemu ministru za vojno in mornarnico, g. generalu Zečeviću, preiskava po zakonu o ministrski odgovornosti (čeprav niso predlagatelji specializirali krivice bivšega ministra), preko katerega predloga je prešla skupščina na prost dnevni red — vse to ni zadostno razsvetilo stvari in pokazalo: koliko, koga in katere organe zadeva krivda za tako nesrečno in usodno izvršen vpoklic, prevoz in nastanitev novincev.

S tem, da je prešla narodna skupščina na prost dnevni red, se še ni odrekla pravicam in dolžnostim, **da se vsa stvar preišče in krivci kaznujejo.**

Nasprotno! Delalo se je za tem, da se vsa stvar popolnoma preišče in se doženejo vsi krivci brez izjeme. In prehod na dnevni red je bil izglasovan po vladni izjavi, da se bo izvršila preiskava in da nima vlada ničesar proti temu, če izvede tudi skupščina sama po anketi preiskavo.

Zaradi tega imamo čast prositi g. ministra za vojno in mornarnico, da odgovori v skupščini na ta-le vprašanja:

1.) Katera in kakšna povelja za vpoklic novincev so bila izdana, kako se ta povelja glase in kdo jih je izdal?

2.) Kako so se ta povelja izvršila?

3.) Ali so kakšni dokazi, da pristojna oblastva niso izdala takih odredb, kakršne bi bila morala? Ali je kdo izvršil povelje napačno, nemarno ali ga pa sploh ni izvršil?

4.) V čem obstoje ta (pripravljalna) dela za vpoklic?

5.) Kakšne posledice je imelo obolenje novincev in koliko smrtnih primerov je bilo (točno število obolelih in umrlih)?

6.) Ali je storil g. minister za vojno in mornarnico kakšne korake, da se dotičniki, ki so zakrivili tako težke in nesrečne posledice, doženejo, zapro in izroče sodišču?

7.) Kakšni so rezultati teh preiskav?

V Beogradu, dne 3. aprila 1922.

Podpisani poslanci radikalne, demokratske, samostojne kmetijske in mohamedanske stranke.

S predstoječo interpelacijo se je spravila vsa zadeva na pravi tir. Vedno nezmožna opozicija ni prinesla točnih podatkov in dasi ni bila v stanu objektivno dokazati krivde, je vendar zahtevala kazen.

Vladne stranke pa hočejo nasprotno najprej dognati krivdo in šele potem soditi. Ker je samo tako početje resno in dostojno, zato bo imelo tudi uspeh.

Prepričani smo seveda, da bo kričala klerikalna stranka še naprej, da je samo ona nastopila proti krivcem usodnega vpoklica novincev. Pa saj drugače tudi ne bi bili kričači in hujskači!

Proti nepravilnostim glede osvoboditve vojaške službe.

Poslanec Urek in tovariši so vložili na vojnega ministra nastopno interpelacijo, ki je tako jasna in tako utemeljena, da pač ne potrebuje nobenega komentarja. Interpelacija se glasi:

Dragi somišljenik! Ali si že pridobil „Kmetijskemu listu“ kakega novega naročnika ali kako novo naročnico?

«Po vojnem zakonu, ki je bil razširjen na vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, in sicer po členu 8. pod B., točki 3., odnosno pod C., točkah 1., 2. in 3., so oproščeni vojaške službe v kadru vsi oni mladeniči prvenci, edinci, hranilci itd., ki plačajo letno največ 20 Din neposrednjega davka.

V minulem letu je izdalo vojno ministrstvo na merodajna vojaška oblastva navodila, katere davke naj se smatra za neposrednje, oziroma kateri davki naj pridejo v poštev glede osvoboditve vojaške službe.

Po tem navodilu se je ravnati po izkazih o višini davka, ki jih izdajajo davčni uradi, ter se ima poleg zemljarine, hišarine itd. všteti tudi dohodarina.

Na podstavi tega navodila, ki je bilo izdano gotovo brez strokovnjaka iz prečanskih krajev, je bila v Sloveniji odvzeta možnost osvoboditve vojne službe 99 odstotkom onih mladeničev, ki bi sicer po zakonu morali biti deležni te ugodnosti.

Omenjeno navodilo, oziroma praksa, po kateri se v Sloveniji in skoro v vseh prečanskih krajih vrše nabori in oprostitev mladeničev na podstavi omenjenih davkov, je skrajno krivična iz teh-le razlogov:

1.) Ker temelji oprostitev še vedno na 20 Din, oziroma 80 K neposrednjega davka;

2.) ker se vračunava sedanja višina zemljiškega davka;

3.) ker se vračunava dohodarina.

Pojasnila.

1.) Tozadevna določba zakona o ustroju vojske je bila zamišljena za bivše normalne čase. Zakonodajalec, ki je določil višino davka z 20 Din, ni mogel misliti, da bo vrednost denarja, torej tudi onih 20 Din, padla na sedanjo nižino, to je skoraj stokratno. Pravilno bi bilo torej, da bi se tudi tukaj vzelo za bazo istotako stokrat zvišano število dinarjev, oziroma kron, kar bi odgovarjalo sedanjim razmeram in višini davka v Sloveniji.

2.) Ta vojni zakon je bil razširjen na vso kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev meseca avgusta 1919., torej v času, ko se je plačeval v Sloveniji isti neposrednji zemljiški davek kakor v normalnih časih, pred vojno. V poletju 1920. pa se je zvišal zemljiški neposrednji davek štirikratno. Samoobsebi umevno bi bilo zato, da bi se za podstavo osvoboditve (to je 20 Din = 80 K) vzel pravilni, resnični, osnovni neposrednji davek iz normalnih časov, ne pa oni nestalni, štirikratno zvišani, ki se more po potrebi poljubno še neštetokrat izpremeniti. Ali naj oni hranilec, edinec itd., ki je plačal letno recimo 25 K osnovnega davka ter imel pravico do oprostitve vojne službe v kadru, zato, da mora plačati sedaj državi, štirikrat več kot prej, torej 100 K, izgubi po vrhu še pravico do oprostitve? Četudi bi bila ta praksa povsod drugod nemogoča, se pri nas v Sloveniji vendar dogaja, da skoro vse davkarije (ne vemo, na čigavo povelje) izdajajo tozadevne izkaze, v katere zapisujejo kratkomalo sedanji nepravilni, zvišani zemljiški davek in še to zelo nevestno in neenako.

3.) Dohodarina — dohodnina je tisti davek, ki mu je nadel nekdo tudi zelo krivično ime osebna dohodnina. Ker obstoja v Srbiji osebni davek (lični porez), ki se plačuje stalno, vsako leto enako od osebe v znesku nekaj dinarjev, in se kot neposrednji osnovni in stalni davek vračunava v onih 20 Din, se je dal dotičnik, ki je izdal navodilo in ni poznal razmer v Sloveniji, zapeljati po nepravem imenu vsled sličnosti naziva ter uvrstil tudi osebno dohodnino med tiste davke, ki naj odločajo o oprostitvi vojne službe, torej med dotičnih 80 K. Da pa ta davek ni nikak osebni — lični porez, — dokazuje to, da ne odvisi niti od oseb, niti od imetja, temveč od slučajnih in nestalnih letnih dohodkov in pridelkov. Le-ti pa niso odvisni od ene osebe, temveč od nebroj drugih okolnosti, kakor od dobre ali slabe letine, elementarnih poškodb, raznih nezgod itd. Dokaz, da ni to osebni davek (lični porez) je to, da more ena oseba pri odgovarjajočih dohodkih plačati tudi 100.000 K dohodarine, druga družina z desetimi osebami pa nič. Ker je te vrste davek v Srbiji nepoznan, zato ga zakonodajalec torej pri določitvi usodnih 20 Din gotovo tudi ni imel v mislih in se je sedaj bodisi pomotoma ali namenoma zelo krivično in usodno za Slovenijo uvrstil med onih 20 Din.

Da je vsaka pravična odmera bodisi v vojaških ali drugih zadevah na podstavi «dohodarine» popolnoma izključena, dokazuje dejstvo, da je to nestalen davek, ki ga mora ena in ista družina plačati v enem letu v precejšnji višini, drugo leto ali več let zaporedoma pa ji ga ni treba popolnoma nič plačati.

Dokazi.

Dohodarino (osebno dohodnino) odmerja v Sloveniji davčno oblastvo za vsakega davčnega zavezanca posebe vsako leto, in sicer na podstavi dohodkov (pridelkov, izdelkov) posestva, obrata, obrta itd. prejšnjega leta. Vse, kar se med letom izkupi za pridelke ali izdelke, kar se porabi za prehrano, obleko in obskrbo vse družine, se vračunava «kot dohodek» in se potem v prihodnjem letu od tega «dohodka» odmerja davek — dohodarina, in sicer progresivno po odstotkih in višini «dohodkov».

Primeri.

I.

Posestnik enega orala (pol ha) zemlje je prodal v letu 1920. kravo za 5000 K ter dobil za mleko in druge drobnarije 2000 K, torej skupno 7000 K. Začetkom leta 1921. mu je torej davčno oblastvo odmerilo «dohodarino» od dohodkov leta 1920. po tabeli z 20 odstotki v znesku 1400 K. Davčni urad mu je napravil tak-le izpisek za leto 1920.:

Zemljarina	12 K,
hišarina	3 »,
dohodarina . . .	1400 »,
skupaj . .	1415 K.

Vojaško oblastvo, ki sme oproščati vojaške službe le dotičnika, ki plača do 80 K davka, seveda temu «bogatašu» ne more oprostiti sina.

Ker pa krava ne zraste vsako leto, zato jo ravno ta posestnik v letu 1921. tudi prodati ne more. Ker je bila huda suša, nista zrasla ne krma ne žito, zato tudi ravno ta posestnik v tem letu ne more prodati mleka ne drugih pridelkov. V letu 1921. ni imel nikakih dohodkov. Davčno oblastvo mu začetkom leta 1922. ni moglo predpisati nobene «dohodarine». Davčni izpisek za leto 1922. se je tedaj glasil:

Zemljarina	12 K,
hišarina	3 »,
skupaj . .	15 K.

V tem letu je torej dotičnik lahko vojaščine oproščen.

Nauk: Če ne bi bil prodal v letu 1920. krave, mleka in drugih pridelkov, temveč jih sam snedel ali pometal na gnojišče, bi že v letu 1921. ne imel nobene «dohodarine» in njegov sin bi bil že lahko v tem letu oproščen vojaščine, država pa bi bila dobila 1400 K manj davka.

II.

A., star 65 let, z edinim sinom, posestnik 3 ha vinograda, je pridelal s sinovo pomočjo v letu 1920. 100 hl vina. Ker ga je prodal po 10 K liter, je dobil zanj 100.000 kron. Imel je torej v letu 1920. 100.000 K dohodka. Davčno oblastvo mu je predpisalo v začetku leta 1921. od tega dohodka po stolpcu 76 odstotkov, to je 76.000 K dohodarine. Kako veliko preveč, da bi mogel biti sin oproščen vojaške službe! K vojakom mora! V letu 1921. pa mu je pobila toča vinograd tako, da je za več let nerodoviten. Jeseni tega leta ni dobil nič vina in ni imel torej nikakih dohodkov. Davčno oblastvo mu začetkom leta 1922. ni moglo predpisati nič «dohodarine». Sin bi bil v tem letu lahko oproščen vojaščine.

III.

B., lastnik večjega posestva, na katerem je 20 ha vinograda. V kleti ima nad 1000 hl več let starega vina. On in njegov sin ne delata nič. Zemlja že več let ni bila obdelana, vinogradi so zapuščeni. Oba hodita le po gostilnah, kjer pijančujeta, kvartata in razgrajata. Ker posestva nista obdelala, tudi nista nič pridelala. Ob koncu leta torej ni bilo nobenih dohodkov. Davčno oblastvo zaradi tega B-u. ni moglo predpisati nič «dohodarine», njegov sin — lenuh, pijanček in kvartač — pa je vojaščine oproščen.

IV.

C., stara uboga vdova, ki je zaradi bolezni že več let v postelji, ima samo borno bajto v hribih z malo nerodovitne zemlje. Njen edini sin dela noč in dan, da preživi svojo mater, jej dvori in jo oskrbuje. Ker pa mora biti vedno doma, ne zasluži nikjer denarja. V letu 1920. ni zraslo na slabi zemlji spričo raznih vremenskih nezgod ničesar. Tako sta mati in sin jeseni brez živeža, obleke in vsega drugega, za življenje potrebnega. Odločita se prodati še edin imetek, štiri stoletna hrastova drevesa, ki stoje na njiju svetu, da se rešita pogina vsled pomanjkanja. Za ta štiri drevesa dobita 9000 K. Tako sta oddala vse svoje zadnje imetje, da sta si kupila nekaj žita, zabele in obleke, za zdravila pa že ni ostalo ničesar. Davčno oblastvo je začetkom leta 1921. ugotovilo, da sta imela v letu 1920. 9000 K dohodkov. Od tega sta morala plačati poleg zemljarine 2 K in hišarine 2 K še «dohodarino» po stolpcu s 25 odstotki, to je 2250 K. Na prošnjo matere za sinovo oprostitev vojaške službe pa je odgovorilo pristojno vojaško oblastvo, ki je sklepalo po višini davka: «Zaradi Vaših ugodnih premoženskih razmer se sina ne more oprostiti.» Sin je moral k vojakom ter pustiti na smrt bolno mater samo, v največji bedi, brez vsega imetja! V letu 1922. mu seveda davčno oblastvo ni moglo predpisati najmanjše «dohodarine», ker ni bilo v letu 1921. nikakih dohodkov. Sin bi bil lahko oproščen, pa je itak že odslužil vojaščino, mati pa je med tem lakote umrla.

* * *

Vse to pa niso samo primeri, temveč resnični doživljaji, ki se dogajajo v Sloveniji v tisočih primerih. K nebroju takih primerov sem bil podpisani klican za intervencijo. Kako se mi je v večini teh primerov godilo, da nisem našel nikogar, ki bi se bil priznal kompetentnega, bodisi pri okružni pukovski ali dravski divizijski komandi, vojnem ali finančnem ministrstvu itd., ne maram tukaj navajati.

Navedeni razlogi dovolj jasno kažejo, kako krivično se postopa v naših krajih pri vračunavanju davka za osvobojenje od vojaške službe v kadru, in da je zelo nujno, da se vsi ti nedostatki z ozirom na pravično osvobojenje vojaških obveznosti in v ne malo korist države same brez odlašanja odpravijo.

Podpisani sem se v minulem letu tozadevno že opetovano obračal na vojno kakor tudi na finančno ministrstvo, vendar nisem našel do danes na nobeni strani potrebne dobre volje za ureditev teh neznosnih in skrajno krivičnih razmer.

Ker pa to krivično postopanje izziva od dne do dne hujše in kričeče odmeve v prizadetih krajih, ker trpi spričo takih nerednosti ugled države ter vzbuja nezaupanje in mržnjo, sem prisiljen se obrniti na zgornji naslov s tem obširnejšim pojasnilom, da se brez odlašanja store potrebni koraki in izda naredba na vsa merodajna vojaška oblastva:

1.) Da se za vse že služeče kakor tudi bodoče vojake hranilce, edince itd. pri njih oproščanju vojaške službe v kadru všteje kot zemljiški davek samo osnovni nepovišani neposrednji davek;

2.) da se «dohodarina» popolnoma črta in v nobenem primeru ne vračunava;

3.) da se vse one prošnje za oprostitev že služečih vojakov hranilcev, edincev itd., ki so bili zaradi omenjenih nedostatkov zavrnjene in ki leže v arhivu, še enkrat vzamejo v pretres ter rešijo v zgornjem zmislu;

4.) da se o tem, če treba s pomočjo finančnega ministrstva, nujno pouče vsa davčna oblastva in uradi v Sloveniji ter se jim naroči, naj izdajajo vse tozadevne izkaze le v zmislu gorenjih izvajanj.

Ivan Urek in tovariši.

O uspehu interpelacije bomo poročali. Na vsak način pa z bojem za to pravično stvar ne bomo odnehali.

Akademična mladina o delu g. drja. Novačana.

Jugoslovanski akademski agrarni klub v Pragi je sklenil na svojem sestanku dne 4. aprila to-le resolucijo:

Gospod Anton Novačan, glavni urednik lista «Naša vas», ustanavlja v Sloveniji novo stranko z imenom «Slovenska zemljoradniška stranka».

Za osnovo nadaljnjega delovanja in načelnega stališča naj bi služila njemu in njegovim somišljenikom (kolikor jih bo imel) na shodu dne 13. marca 1922. sprejeta resolucija.

Kdor je razmotril namene g. Novačana, lahko sluti, kakšne misli in težnje so prevevale ta sestanek.

Brez protesta so bile na tem shodu soglasno sprejete trditve, da Srbi, Hrvati in Slovenci niso en narod, temveč da so Slovenci posebna kulturna in narodna celina in ne samo del troimenega naroda. S to sprejeto resolucijo o posebnem slovenskem narodu zahteva g. Novačan s somišljeniki za Slovence posebno samostojno državnost v okviru konfederativne države Srba, Hrvata i Slovenaca. Edino tako je mogoče, da bodo tudi Slovenci enkrat v svojem domu lastni gospodarji in da se otrokom ne bo treba učiti srbščine, kakor je vzkliknil v svojem navdušenju en udeleženec shoda (Avgust Golavšek).

To je gotovo kriva pot! Tem manj je smel nanjo kreniti g. Novačan, ki je bil vzgojen in je odrastel v času, ko je bila jugoslovenska misel najmočnejša in jugoslovensko delovanje najzmagovitejše! Po njegovem izstopu v Celju mi ne verjamemo več g. Novačanu ter smatramo njegovo delo za škodljivo in opasno za zdrav razvoj edinstvenega jugoslovenskega kmetijskega pokreta.

Nihče nima pravice postavljati mej in delati prepasti med kmeti katerekoli pokrajine in kateregakoli imena naše ujediniene domovine. To je namreč voda na mlin že itak mnogoštevilnim nasprotnikom solidarnega stremljenja jugoslovenskega kmeta, da se tudi gospodarsko popolnoma osamosvoji.

Ali sme postaviti resnično kmetijska stranka, pa naj si bo že v Beogradu, Zagrebu ali Celju, takšna tolmačenja o potrebah in težnjah kmetov, ki ne morejo služiti za podlago vsem onim, ki želijo delati in delajo na preporodu in uveljavljenju jugoslovenske kmetijske misli.

Ali se sme Savez Zemljoradnika v Beogradu brigati in govoriti samo za srbskega kmeta, kakor trdi to g. Novačan, ki je, kakor se zdi, zemljoradniški pokret premalo proučil, ker si je dovolil take trditve? Ali ima g. Novačan kake račune in ne toliko načelnega nasprotovanja, ker udarja ob one strune, ki zvene slično glasom, ki jih razširja tudi njegov oboževani Stepan Radić po tisku in javnosti? Izgleda, da se oba zelo dobro izpopolnjujeta, samo to ne verjamemo, da bi se tudi v Sloveniji našlo mesta za omejevanje celodržavne kmetijske misli, kar se je zgodilo na žalost na Hrvatskem.

Zato upamo, da ostane g. Novačan v Sloveniji osamljen in pravilno ocenjen, kakor zasluži to program njegove takozvane «Slovenske zemljoradniške (bolje zemljoradićeve) stranke».

* * *

Tako je idealna in za napredek kmetovalca vneta mladina obsodila delovanje g. drja. Novačana. Njen glas je tako jasen in tako izrazit, da je odveč vsaka pripomba!

Kmeta bi radi uničili!

Kmeta sestradati in ga gospodarsko čisto k tlem pritisniti je geslo vseh meščanskih strank. Na dom pošiljajo kmetu v ta namen za neumnega kmeta preračunjene časopise, v katerih se mu hlinijo ter prilizujejo na vse mogoče načine; na tihem pa se nanj jeze ter rujejo proti njemu, ker se je v zadnjem času vendar izpametoval in ker hoče tudi on po človeško živeti.

Tovariši in vsi naši misli nasprotni kmetje, prečitajte samo resolucijo, ki so jo sklenili na ljubljanskem shodu trgovcev razni tvorničarji, veletrzci in verižniki. Druga točka te resolucije se namreč glasi: «Protestiramo proti sedanji praksi, ko se največji del davkov valj na trgovski in industrijski stan, med tem ko drugi stanovi, posebno poljedelski, sorazmerno nezadostno prispevajo k pokritju državnih izdatkov.

Tako torej! In veste li, kakšni ljudje so ta protest iztuhtali? Zgolj taki reveži, ki bi jim vsak kmet ali obrtnik brž dal par kronic, samo da ne bi poginili revščine in gladu.

Upamo, da poznate po vsej Sloveniji te uboge Majdiče, Jelačine, Hribarje i. dr. To so takšni reveži, da niti sami ne vedo, koliko milijončkov imajo. In skoraj gotovo posedujejo ti gospodje tudi to preljubo kmetsko zemljico, ki bi jo lahko s svojimi rokami obdelovali, da jim ne bi bilo treba plačevati toliko davkov, če jim ne bi bil bolj všeč lahkejši in obilnejši zaslužek. Pa jih je ljubi Bog zaklel, da se morajo vse življenje ukvarjati s tem, kako zapraviti svoj lahko prisluženi denar!

In sedaj pride ta presneta davkarija, ki je tako slepa in gluha, da ne vidi in ne sliši, kako trpe ti reveži ter jim naloži davke, ki jih zvale ti gospodje nato na druge ljudi. V resnici: Sramota za davkarijo, ki jemlje od takih gospodov davke! Saj skrbe veletrzci in tvorničarji tako lepo, da pač nihče ne dobi prepoceni blaga in da je vse kolikor mogoče drago. Ne, gospodje pri davkariji! Od dotičnikov, ki imajo denar, ne smete jemati davkov! Če so varni pred vremenskimi in drugimi nezgodami, če so lahko brez skrbi, da jim toča nikdar ne pobije njih robe, naj bodo varni vendar tudi pred davkarijo! Taka je pravica za one, ki žive tako brez skrbi kot turška žena v haremu!

Ampak kmetje, mi poznamo še drugo pravico, ki je napisana z našim delom in trpljenjem in ki pravi, da je revežem treba pomagati ter se jih ne sme odirati.

Da se pa to tudi zgodi, tovariši: Polhovko na glavo in hajdi v boj za Staro pravdo!

Tako se glasi dopis, ki smo ga prejeli kot odmev ljubljanskega trgovskega shoda po deželi in ki potrjuje vse tisto, kar smo napisali že sami v svoji prejšnji številki.

Naj rečemo samo še to-le: Nas je 80 odstotkov, tistih ljubljanskih zborovalcev pa še 10 odstotkov ne. Naj le poizkusijo vladati nad nami! Tovariši! In da se to ne zgodi, se je treba organizirati.

Dajte nam kmetijske šole!

Pod tem naslovom je izdalo naše delavno kmetijsko ministrstvo brošuro, ki tako prepričujoče govori o potrebi kmetijskega šolstva, da hočemo seznaniti tudi mi svoje bralce z glavnimi mislimi brošure.

Človeška družba se stalno razvija in menjava. Kakor v svoji celoti, tako tudi po posameznikih. Med vsemi sloji pa nasprotuje novostim najbolj kmetski sloj, ki je zaradi tega konservativnejši kot industrijski ali trgovski stan. Vzrok tiči v tem, da tvori kmetski sloj večino v narodu (šele v najnovejši dobi je nastalo nekaj držav, v katerih je kmetski sloj v manjšini) in v tem, da je poljedelstvo težko delo in veliko bolj zapleteno kot vsako drugo delo. Saj poljedelstvo ne zavisi le od zemlje, temveč tudi od vremena kakor tudi socialnih in gospodarskih činjenic. Kmet mora kratkomalo vse znati. Zategadelj pa je težko, da bi kmet razumel vse te činjenice v celoti, kar je vzrok njegovemu nezaupanju do novotarij.

Konservatizem kmetu ni prirojen, temveč je le naravna posledica težavnosti njegovega poklica.

Na drugi strani pa je treba tudi priznati, da se je za kmetsko naobrazbo storilo doslej silno malo. Ne le pri nas, temveč tudi v drugih državah ni v tem oziru dosti bolje. Povsod so osnovali šole najprej po mestih, in sicer šole za splošno naobrazbo. Le-tem so sledile palke in gimnazije in šele potem so pričeli snovati tudi strokovne šole. In zopet so bile kmetijske šole na zadnjem mestu.

Organizacija kmetijskih šol je zelo težavna. Ne samo to, da pridejo tu v poštev velike mase, ampak treba se je ozirati tudi na posebne krajevne prilike, kajti jasno je, da mora delati kmet v Banatu čisto na drug način kakor kmet v Sloveniji, da dostikrat niti v eni vasi ne morejo delati vsi enako. Končno pa potrebuje drugačen pouk kmetska žena in drugačnega mož.

Kako je razvito kmetijsko šolstvo v naši državi, nam dokazujejo najlepše nastopne številke, veljavne za leto 1921.

V vsej državi je bilo 6662 ljudskih šol, tako da je prišla torej ena šola na 37 kvadratnih kilometrov in 1739 prebivalcev. V vseh šolah je bilo 800.864 učencev in 12.458 učnih moči.

Gimnazij in realk je bilo 147, to je ena na 1757 kvadratnih kilometrov in 79.456 prebivalcev. Dijakov je bilo 58.636, učnih moči pa 2800.

Trgovskih šol je bilo 30 ali na 8273 kvadratnih kilometrov in 386.359 prebivalcev ena. Učencev je bilo 3910 in 272 učnih moči.

Meščanskih šol, ki jih Srbija in Črna gora ne poznata, je bilo 85, to je na 2922 kvadratnih kilometrov in 136.362 prebivalcev ena. Učencev je bilo 5000, učnih moči pa 335.

Razen teh šol je bilo še 85 obrtniških, 34 učiteljskih in nekoliko bogoslovnih šol.

Kmetijskih šol pa je bilo 23, to je na 10.799 kvadratnih kilometrov in 503.947 prebivalcev, kar odgovarja približno velikosti bivše Kranjske, je prišla šele ena šola. Učencev je bilo 1500 in učiteljev okoli 70.

Imeli pa smo te-le kmetijske šole:

1.) **Kmetijski fakulteti** v Beogradu in Zagrebu.

2.) **Srednjo kmetijsko šolo** v Križevcih na Hrvatskem (enaka šola se osnuje v Mariboru).

3.) **Nižje kmetijske šole,** in sicer: 5 v Srbiji (Kraljevo, Bukovo, Šabec, Dušanovo, Bitolj), 3 na Hrvatskem (Križevci, Ilok, Požega), 1 v Vojvodini (Ada), 3 v Sloveniji (Grm, Št. Juri, Maribor) in 1 v Dalmaciji (Glavica).

4.) **Posebno kmetijsko šolo,** to je kmetijsko gospodinjsko šolo v Petrinji na Hrvaškem.

5.) **Kmetijske postaje s praktičnimi tečaji:** 5 v Srbiji (Valjevo, Leskovec, Čuprija, Požarevac, Zaječar) in 1 v Bosni (Butmir).

Te številke govore dovolj jasno, da imamo premalo kmetijskih šol, kajti dočim odpade ena gimnazija ali realka že na 79.456 prebivalcev, pride ena kmetijska šola šele na 503.947 prebivalcev. Z drugimi besedami: V naši državi, ki je popolnoma poljedelska, je več kot **šestkrat toliko gimnazij in realk kakor poljedelskih šol.**

Da je to razmerje napačno, nam dokazuje napredna Češka, kjer je pri celotnem prebivalstvu 13,595.730 ljudi le 53 odstotkov kmetovalcev, a vseeno **156 kmetijskih šol.**

Mi nimamo seveda ničesar proti gimnazijam in realkam in nikakor tudi nismo proti temu, če se število gimnazij in realk pomnoži. Vendar pa nikakor ne gre, da bi imeli tako malo kmetijskih šol, ki jih je treba z ozirom na pretežno poljedelski značaj naše države pred vsem pomnožiti.

Najslabše sta preskrbljeni s kmetijskimi šolami Črna gora in Hercegovina, ki nimata niti ene take šole.

Vse bi se pa dalo še prenesti, če bi imeli vsaj zadostno število strokovnih učiteljev. Toda teh ni! V Srbiji pride en učitelj na 21.112 prebivalcev, pa tudi drugod ni boljše. To je le kaplja v morje, kajti pomisliti je treba, da ne velja delo potovalnega učitelja le mladini, temveč vsemu narodu. V Češki se pripravlja načrt obveznega kmetijskega pouka. Kakor se mora naučiti vsakdo brati, pisati in računiti, tako se mora priučiti tudi vsakdo umnemu obdelovanju polja. Načrt, ki je vreden, da bi ga uvaževali tudi mi!

Kako nezadostno je razvito pri nas kmetijsko šolstvo, se vidi iz tega, da so morali v Srbiji odkloniti obisk kmetijske šole 200 gojencem, ker niso imeli zanje dovolj prostora, čeprav so bili vsi gojenci pripravljeni, **se šolati popolnoma na lastne stroške.**

Kmetovalec si želi znanja in v državnem interesu je, da se on naobrazi, kajti polja mu bodo potem donašala deseteren sad, s čimer se bo množilo bogastvo države.

Zategadelj dajte nam kmetijske šole!

Zveza Slovenije z morjem.

«Radikal», glasilo kočevskih lesnih magnatov, piše v eni svojih zadnjih številk zopet, da bo o zvezi Slovenije z morjem odločal le tisti, ki ima denar. Z drugimi besedami se to pravi, da se bo gradila Musilova proga, kajti zanjo sta Kajfež in knez Auersperg.

Mi, ki smo bolj vneti za ljudsko kakor pa za knežjo voljo, dvomimo, da bi odločeval le denar mogotcev, ter smo prepričani, da bo odločevala v naši demokratični in svobodni državi le ljudska volja, to je interes vse pokrajine.

Da je v interesu prebivalstva edino le Klodič-Hrovat-Kavčičeva proga, smo že nekajkrat dokazovali. Danes pa hočemo svoje dokaze izpopolniti z mnenjem starega in izkušenega železničarja, ki pravi:

Kot železničar, ki sem služil na večih progah, izjavljam kar odkrito: **Musilova proga se ne sme graditi pod nobenim pogojem na državne stroške.** Če se dotičnim lesnim bogatinom tako zelo mudi za to progo, naj si jo zgrade sami na svoje stroške, nikakor pa ne na račun žuljev vsega prebivalstva.

Predlagatelji Musilove proge priznavajo sami, da bi imela ta proga vzpon 25 na tisoč. Iz njih priznanja sledi, da bi bil vzpon prej večji nego manjši. (Vzpon 25 na tisoč pomeni: da se proga na 1000 metrov dvigne za 25 metrov.) Tak vzpon imajo gorske proge, ki se nikakor ne morejo izplačati.

Stroji, ki vozijo na takih progah, morajo biti največje vrste. Koliko pa ti nestvori požro premoga in kako hitro se pokvarijo, ve samo železničar. Madžarska je morala graditi ravno zaradi proge Reka-Srbske Moravice posebne stroje (serija 601), ki se še dandanes tam uporabljajo. S temi stroji imamo zelo slabe izkušnje. Poprav je toliko, da vrši le 60 odstotkov strojev svojo službo. Vrhu tega je potrebno pri gorskih železnicah še enkrat toliko osebja kakor pri vodoravnih progah. Kaj to pomeni pri sedanjem dragem osebju, ve pač vsakdo.

Ne ugaja mi pa tudi svet, po katerem naj bi tekla Musilova proga, kajti ves je blaten in delal je že Madžarski silne preglavice. Voziti se more le v koraku. Zategadelj so nameravali že pred vojno preložiti progo čez Ravno goro. Vzlic temu pa sili Musilova proga prav v to blato.

Čisto drugačna je stvar pri progi Kočevje in Črnomelj-Vrbovsko. Teren ugoden, največji vzpon pa 15 na tisoč. Tista dva mostova čez Kolpo in 5 km dolg predor Lovnik pač ne bodo resna izpodtika. Za mene, starega prometnika, je tunel prijetnejši kot pa kakšna neljuba zaseka. Ob času snežnih zametov, ki so tam v navadi, se ustavi promet za par dni. Pri predorih te nevarnosti ni.

Razlika glede osobja: Na Musilovi progi je treba pri tovornem vlaku 500 ton 11 ljudi brez vlakovodje in strojnega osebja, pri Klodič-Hrovat-Kavčičevi progi pa le 7.

Razlika glede premoga: Na Musilovi progi bi vlekel najtežji stroj z brzino 25 km na uro 18 vagonov ter porabil 8 ton premoga, dočim bi vlekel isti stroj na Kavčič-Hrovat-Klodičevi progi z brzino 30 km na uro 30 vagonov ter porabil le 6 ton premoga. Pridobitev torej na vsej črti! Zaradi tega bi bile tarife na Klodič-Hrovat-Kavčičevi progi znatno nižje, kar je osobito važno z ozirom na konkurenco južne železnice.

Ampak tudi v vojaškem oziru ne zadovoljuje Musilova proga, ki teče le po gozdih, torej neobljudenih krajih, kar bi kaj lahko omogočalo atentate na železniško progo. Pozimi bi redno obtičavali vlaki s snežnimi plugi vred v snegu, kar oboje bi tunel Lovnik preprečil. Ne glede na vse to pa dosežejo lahko Musilovo progo italijanski topovi, in sicer prav na najkritičnejših mestih.

Že sprednje vrstice dokazujejo, **da ne more priti v poštev Musilova proga kot prvovrstna komercialna, kar pa se o Klodič-Hrovat-Kavčičevi progi lahko z mirno vestjo trdi.**

Tako izkušen železničar! Mislimo, da njegova izvajanja bolj drže kakor pa bahanje «Radikala», da bo gradil progo le tisti, ki ima denar. In če imajo pristaši Musilove proge denar, zakaj pa ne zgrade sami te proge? Zakaj vendar hočejo, da bi gradila to progo država?

Sicer pa prodira resnica tudi v tem oziru, kajti izporočiti moramo, da je podelilo ministrstvo za promet **predkoncesijo za Klodič-Hrovat-Kavčičevo progo, to je za zvezo dolenjskih železnic iz Kočevja in Črnomlja z reško progo,** ki je dokazano v korist vse Slovenije in deloma tudi Hrvatske in Dalmacije.

Svoječasno je razposlal odbor za zadnjeimenovano železnico **obveznice** v svrho nabiranja prispevkov za trasiranje skupne proge. Dotičniki, ki še niso izpolnili obveznic, se vljudno naprošajo, naj to nemudoma store ter pošljejo obveznice na naslov: **Ljubljana, poštni predal 85.**

Uzdaj se u se i u svoje kljuse!

Darila za tiskovni sklad SKS.

Tovariš Josip **Malovrh** pri Št. Jošту je poslal 120 kron.

Tovariš Franjo **Canjko** v Slovenjgradcu je poslal 200 kron.

Po tovarišu Fr. **Goričanu** smo prejeli iz Višnje vasi 200 kron.

Občinski odborniki **občine Loka** so darovali 420 kron, in sicer po 100 kron tovariša Karel Predan in Ferdo Mum, 60 kron tovariš Štern, 55 kron tovariš Štefan Tomše, 50 kron tovariš A. Lešnik, 25 kron tovariš V. Potočnik, 20 kron tovariš Št. Hojnik in 10 kron tovariš Ivan Ledinec.

G. odvetnik dr. Luce Treo v Kranju je poslal 3000 kron, ki jih je plačal pri sodni poravnavi Franc Zevnik, po domače Strupi, v Šenčurju, ker je žalil na shodu v Kranju tovariša ministra Puclja. Tovariš Pucelj in tiskovni sklad SKS. se priporočata za enake žalivke.

Skupaj 3930 kron.

Živeli nabiralci in darovalci!

Pokrajinske vesti.

(Vesele in srečne velikonočne praznike) želi vsem borcem za Staro pravdo — «Kmetijski list».

(Srečne in vesele velikonočne praznike) želijo vsem čitateljem in čitateljicam «Kmetskega lista» podpisani «prleški» fantje, služeči pri 3. četi II. bataljona 29. pehotnega polka v daljnji Črni gori: Ciril Senčar, Mala nedelja; Lojze Filipič in Tonče Žnidarič, Sv. Križ na M. p.; Matevž Makoter, Cven; Matija Klemenčič, Karel Jelen in Fran Gorjec, Ljutomer; Fran Simonič, Anton Ivančič in Albert Cigut, Kapela; Anton Dogša, Anton Ivančič in Anton Serd, Ormož.

(Polomija gospoda Sušnika.) V nedeljo je imel v Št. Janžu g. poslanec Sušnik shod, ki se ga je udeležilo tudi veliko število naših tovarišev s poslancem Majcnom na čelu. Ker časte naši tovariši pred vsem resnico, zato niso poizkušali razbiti shoda, temveč so zahtevali, da se podeli po govoru poslanca Sušnika beseda tudi poslancu Majcnu. Klerikalci so morali na to zahtevo pristati. Govoril je najprej poslanec Sušnik. V poldrugo uro trajajočem govoru je pojasnjeval klerikalno politiko ter izgubljal pristaše. Nato pa je povzel besedo tovariš Majcen, ki je stavil na poslanca Sušnika par silno težkih vprašanj. Tako o volovski aferi, davkih in sličnem. Poslanec Sušnik ni mogel na nobeno vprašanje prav odgovoriti. Naravnost senzacija pa je bila, ko ga je vprašal tovariš Majcen, zakaj je glasoval v zakonodajnem odboru za rekvizicijo žita in uvedbo maksimalnih cen na kmetske pridelke, in ko je poslanec Sušnik vse to priznal. Učinek tega priznanja je bil tako uničujoč, da so se zatekli klerikalci k nasilju ter odvzeli poslancu Majcnu besedo. Prepozno! Kajti ko je dal župnik Bajc na glasovanje resolucijo, v kateri se izreka zaupnica poslancem SLS. in nezaupnica poslancem SKS., je glasoval za to resolucijo le en sam zborovalec. Tako porazno se je končal šentjanški shod za gospoda Sušnika.

(Nevarno je obolel) gospod dr. Korošec. Temperatura je narasla že na 39°, srce vedno slabi. Okoli Velike noči pričakujejo zdravniki katastrofo. Gospod doktor je obolel na zelo nevarni bolezni, ki se razširja zlasti med klerikalnimi voditelji. Med njimi se širi naravnost kakor kuga. Bolezni se pravi: «Šusteršičeva brošura».

(«Avtonomist», to najprikritejše klerikalno glasilo,) se je zopet izkazalo. Kakor znano, bi morala iziti pri Blasniku Šusteršičeva brošura. Ker pa vzdržujejo «Avtonomista» klerikalci, so zagrozili Blasnikovi tiskarni, da jej odpovedo tisk, če se ne odreče tisku Šusteršičeve brošure. In taki plačanci se drznejo še pisati o svobodi in poštenju!

(Peskovi rokovnjači v «Jugoslaviji») so se predrznili napasti SKS. in njene poslance na najpodlejši način. Ljudje, ki so na kolenih prosili uredništvo, naj bi ne objavila uničujoče obsodbe g. Peska, ki jo je izreklo mariborsko okrožno sodišče, ti ljudje torej upajo očitati tovarišu ministru Puclju politično pustolovstvo. Slovenija še ni doživela take barabije, kakršno sta zakrivila «Jugoslavija» in vsa narodnosocialistična stranka, ko je branila moža, ki je javno lagal. In ti ljudje, ki so pogazili tako zelo vse zahteve morale, se predrznejo očitati tovarišu Puclju politično pustolovstvo! Klerikalna žurnalistika je dobila s tem v narodnosocialistični žurnalistiki trdno oporo. Ampak presneto se motita dva, če mislita, da bosta s pomočjo klerikalcev poslanca tudi v novi skupščini!

(Gospod dr. Novačan si je zavihal rokave.) «Naša vas» mu je postala pretesna in začel je z razbijanjem shodov. Da bo njegovo veselje tem popolnejše, bomo pa v kratkem priobčili par zanimivosti iz političnega življenja g. drja. Novačana. Za danes naj zadostuje le resolucija akademske omladine v Pragi glede g. Novačana.

(Prenos zemeljskih ostankov mučenika Kromarja.) Dne 23. aprila ob desetih dopoldne pripelje osebni vlak zemeljske ostanke mučenika Kromarja v Črnomelj. Udeležba je obvezna za vsa sokolska društva novomeške župe. Sprevoda v Črnomlju se udeleži v velikem številu sokolska konjenica in deputacija raznih sokolskih društev z prapori, polnoštevilna godba Dravske divizijske oblasti iz Ljubljane, vsa društva novomeške gasilske župe, razne korporacije in pevski zbori, ki nastopijo skupno, kakor tudi vsa družina mučenika Kromarja. Iz vse Bele krajine in s hrvaške strani se pripravljajo kmetje, da izkažejo zadnjo čast tovarišu kmetu-sotrpinu. Ker pa se pričakuje ta dan velik naval ljudstva v Črnomlju, smo dolžni, pravočasno opozoriti vse udeležence sprevoda, da dne 23. aprila ne pripeljejo svojih otrok s seboj, ker bi lahko nastala kaka nesreča in bi bili otroci samo v nadlego. — Navaden osebni vlak, ki odpelje ob šestih zjutraj iz Ljubljane ter dospe ob desetih v Črnomelj, odpelje iz Črnomlja ob pol petih popoldne ter dospe ob četrt na devet zvečer v Ljubljano. Za Ljubljančane je to jako lepa prilika, da se udeleže pogreba mučenika Kromarja ter si obenem ogledajo krasote naše Bele krajine. — Vožnja bo polovična! Legitimacije se dobe pri sokolskih društvih. Fotografiranje pri sprevodu v Ljubljani in Črnomlju je dovoljeno le po predhodnem sporazumu z društvom «Sokol» v Črnomlju. Zdravo! — Odsek «Sokola» za prenos zemeljskih ostankov mučenika Kromarja v Črnomlju.

(Na naslov orožniške komande.) Iz Radovljice nam pišejo: Pri zadnjem klerikalnem terorističnem shodu v Radovljici so se ponašali kaj čudno nekateri orožniki. Ko jim je dal glavar nalog, naj izpraznijo zborovalni prostor, so se vedli proti pretepaškim Orlom zelo mirno, dočim so proti našim pristašem, ki so bili popolnoma mirni, ostro nastopali. Ko so naši pristaši protestirali proti takemu ravnanju, se jim je pa odgovorilo, da tako zahteva služba. Ker silno dvomimo o tem, da bi zahtevala orožniška služba zaščito protidržavnih hujskačev in pretepavanje pripadnikov državne misli, zato vprašamo orožniško komando, ali ji je gorenje dejstvo znano in ali misli ukreniti vse potrebno, da se taki primeri ne bodo več ponavljali. Pripominjamo še, da so mogli Orli, ki so se izkazali kot pretepači, pri zavarovanih vratih po zaključku shoda izzivati pristaše SKS. Pa ne da bi se to čudno postopanje pojasnjevalo s tem, da se je tudi vodja orožniške postaje udeležil večernega koncerta v «Ljudskem domu».

(Šolski oder v Babnem polju.) Na sv. Jožefa dan smo imeli v Babnem polju v šoli predstavo s prav lepim vzporedom. Slikovito skupino «Morje plaka» so izvajali otroci zelo učinkovito. Lepo so deklamirali pesmi «Odakle», «Kralju Aleksandru», «Naša stara prava», nato pa so zapeli krepko našega «Napreja». Res, čeden prizor je bil, ko je pripeljala škrlatna «Osveta» z mečem v roki tri mlade junake z vsemi jugoslovanskimi zastavami in grbi, ovenčanimi z bršljanom, na oder. — Kaj ljubeznivi so bili tudi «Palčki poljančki v šoli». Neustrašena Darica je tako pogumno nastopila kakor prava učiteljica. Tudi «Martin Kopač» je bil dobrodošel. Učenka Marija Troha je dobro predstavljala dijakinjo, ki navdušuje narod za «Prerod». Tudi z deklamacijo pesmi «V pepelnični noči» se je izkazala. Pri dvodejanki «Pri gospodi» smo želeli, da bi posnemale vse igralke naši pogumni in živahni dve Francki. Domač mešan zbor je žel zasluženo pohvalo, zlasti od Prezidancev. Med mladimi poslušalci pa je bilo premalo zanimanja. Nekateri menijo, da so hoteli «Jožetu» malo ponagajati. Naj bo že kakorkoli, v bodoče bodi mir. Obisk je bil dober. Čisti dobiček 1100 K je namenjen za kulise, 100 K pa za slepe vojake. Ker imamo že potreben les, bo stalen oder takoj gotov, kakor hitro bo zgrajena nova šolska stavba. Sedanjo šolo začno podirati že meseca maja. Za dodatek še nastopne malenkosti: Za pirhe je zbral naš razred 200 K, a dne 26. marca so ustanovile ženske pod vodstvom gospe učiteljice «Kolo jugoslovanskih sester». Društvo ima 120 članic, kar je za našo majhno vas s samo 107 hišnimi številkami veliko. Naša dekleta so se začela zanimati za klekljanje. Ker so spretna za ročna dela, se nadejamo, da bodo vztrajna in da bodo dosegla lepe uspehe. Vsem, ki so v zadnjih dveh letih kakorkoli podpirali šolsko prosvetno delo, imenoma g. Maršiču, ki je pri odru vselej rad in brezplačno pomagal, iskrena hvala.

(Babno polje pri Ložu.) Čeprav smo imeli v naši obmejni vasi 23 stopinj mraza, se vendar prav pridno gibljemo. Ustanovili smo si krajevni odbor SKS., kateremu na čelo smo postavili kot predsednika marljivega tovariša, ki že sam jamči za uspešno odborovo delo. — Ker smo prav blizu italijanske meje, zato ni čudno, če preskoči marsikak konjiček ali voliček mejo, čeprav imamo tu veliko vojaško posadko, obstoječo iz tujcev, ki zato niso kos svoji nalogi. Dobro bi bilo, če bi se nastavil ob meji kak detektiv. Pred njim bi imeli tihotapci večji strah kakor pa pred vsemi mejnimi vojaki. Silno pa bi tu potrebovali zvezo s svetom. Če že ne gre, da bi se izpeljala pri nas železnica, ki so jo že večkrat merili in ki bi se tudi izplačala — naš kraj ima namreč dosti lesa in tudi rudnin — pa se se naj zvežejo kraji Prezid-Stari trg-Rakek vsaj z avtomobilno zvezo, kakor je bilo že pred vojno. Ljudstvo bi bilo poštnemu ravnateljstvu jako hvaležno, če bi bili naši kraji direktno zvezani z Ljubljano. Sedaj vozi pošta skozi Kočevje, v Babno polje pa prihaja poštni sel iz Starega trga le trikrat na teden. In vendar so tu veliki kraji! Saj šteje samo Prezid čez 300 hišnih številk z nad 2000 ljudmi. — Pred volitvami so nam obetali tudi vodovod iz Prezida na Babno polje, ki bi ga bilo treba izpeljati samo dva kilometra daleč. Tudi naravna lega je silno ugodna, ker leži Babno polje dosti nižje kakor Prezid. Kljub vsem obljubam pa smo morali vse poletje voziti vodo iz Prezida.

Politične vesti.

(Genovska konferenca.) Končno se je vendarle sestala genovska konferenca, o kateri so napisali že toliko lepega vsi evropski listi in v katero stavi nebatinaški g. Radić tako lepe nade. Mi teh nad ne delimo, ker vemo, da se svet ne bo še tako zlepa postavil na glavo. Oni mogotci, ki odločujejo v Genovi, bodo pač mnogo lepega govorili, toda nikakor ne bodo sklenili takih stvari, ki bi bile revnim slojem res v prid. Vsa genovska konferenca ni po našem skromnem in seveda tudi ne merodajnem mnenju nič drugega kakor sijajno prirejena gledališka predstava, ki ima dvoje dejanj: Eno za one naivne gledalce, ki se jim pravi evropski narodi, in eno za one mogotce, ki igrajo le za kulisami. Toda ravno o tem drugem dejanju, ki samo je resnično in pomembno, ne moremo poročati, ker kot ubogi zemljani in še prav posebno kot dvakrat ubogi Jugoslovani nimamo dostopa v kroge za kulisami. Zaradi tega bomo poročali le o oni sijajni zunanji inscenaciji genovske konference, ki je namenjena ubogemu narodu, da ne spozna onih, ki vladajo nad njim.

(Udeležba na genovski konferenci) je vsestranska. 35 narodov se udeležuje konference in skoro 1000 je število vseh delegatov. Največ jih imajo seveda velike države, nekatere kar po par sto. Potem pa pridejo vse druge manjše države in slednjič Avstrija s samo štirimi zastopniki.

(Največjo pozornost vzbuja na genovski konferenci) ruska delegacija, ki jo vodi komisar za zunanje zadeve Čičerin. Rusko vprašanje je na vsak način temeljno vprašanje genovske konference, česar se ruska delegacija jasno zaveda. Časnikarji oblegajo brezuspešno rusko delegacijo, a od Čičerina ne zvedo drugega, kakor da je v Genovi krasno podnebje.

(Lojd Džorž.) Duša konference je angleški ministrski predsednik Lojd Džorž, ki se je silno trudil, da je prišlo do konference. Med Italijani je silno priljubljen in tudi sicer je gotovo najpopularnejša oseba med vsemi delegati na konferenci. Zdi se nam, da je Lojd Džorž v silni nevarnosti, da ne zapoje na genovski konferenci svojega labudjega speva.

(Dve struji.) Na genovski konferenci se opaža že boj dveh struj. Na eni strani Anglija in Italija, na drugi strani pa Francoska. Premoč Anglije raste in bo polagoma Francija popolnoma osamljena, ker se ji ni posrečilo, da bi bila mala antanta priznana kot posebna skupina in pritegnjena k delu komisij. Kakor je pokazal že potek prve seje konference, je možno, da bo konferenca prav zaradi obstoja teh dveh struj brezuspešna.

(Naša delegacija) je nastanjena v Rapallu, kraju nesrečnega spomina. Rapallo je oddaljeno 25 km od Genove in zvezano z Genovo po železnici. Z našo delegacijo vred bivajo v Rapallu tudi zastopniki Češke, Romunije, Grške, Poljske in Rusije.

(Prva seja.) Dne 10. aprila ob treh popoldne je bila slovesno otvorjena genovska konferenca. Po formalnem pozdravnem govoru Lojd Džorža je bil izvoljen za predsednika delegacije italijanski ministrski predsednik De Facta (ker je konferenca v Italiji), kar so sprejeli delegati z odobravanjem na znanje. V otvoritvenem govoru je De Facta naglašal, da je glavni namen konferenci, najti pota, kako urediti evropsko gospodarstvo. Za njim je govoril Lojd Džorž, ki je dejal med drugim: Genova, iz katere je odplul Kolumb, da odkrije Ameriko, mora izvršiti to nalogo, da odkrije Ameriki Evropo. Govorili so nato še Francoz Bartu, Japonec Iši in Belgijec Teni. Za njimi je dobil besedo Nemec dr. Virt, ki je govoril nemško. Potem pa je govoril Čičerin, ki je izzval neljube incidente, ko je dejal, da je namen konference razorožitev. Francozi so temu viharno ugovarjali, toda Čičerin ni odnehal. Seja je bila s tem razbita. Tako je končala brezuspešno že prva seja, kateri utegne slediti še več enakih.

(Rapallo.) Istočasno, ko zboruje genovska konferenca, se vrše posvetovanja med našimi in italijanskimi delegati glede Reke. Italijanom je silno neprijetno, ker se je obrnila naša vlada na zvezo narodov zaradi izvedbe rapallske pagodbe. Da izbriše s sebe očitek nepoštenosti, bi hotela Italija že v Genovi razglasiti svetu svoj sporazum z nami. Čeprav smo mi zelo naklonjeni sporazumu, vendar je le-ta nemogoč, ker hoče Italija, da bi zopet kaj odstopili, žrtvovali Baroš in dali koncesije Zadru. Pravimo samo to, da se Italijani silno motijo, če mislijo, da bodo s temi večnimi šikanami zmagali. Boj med nami in Italijani se bo dobojeval na drug način, tako namreč, da bodo Italijani zopet klicali «mamma mia!»

(Slovenija) dobi v Celju svoje upravno sodišče, ki bo veljalo tudi za Dalmacijo.

Poročilo tovariša Skalickega.

Na seji «Kmetijske družbe za Slovenijo» je podal tovariš Skalický obširno poročilo o poteku češkoslovaško-jugoslovanske trgovinske ankete, ki je bila v dneh od 14. do 16. marca v Pragi in katere se je udeležil tovariš Skalický kot zastopnik «Kmetijske družbe». Iz njegovega silno zanimivega poročila hočemo posneti nastopno:

Udeležba je bila z jugoslovanske strani bolj pičla. Izmed Hrvatov se je udeležil ankete samo dr. Frangeš.

Prvotno sta bili določeni le dve sekciji, na zahtevo tovariša Skalickega pa se je ustanovila še tretja sekcija za **vinogradništvo,** kateri je predsedoval naš bivši konzul, g. Roko Bradanović. Poleg sej pa so se vršila tudi številna posvetovanja po raznih ministrstvih in zadrugah. Na podstavi vseh teh razgovorov, posvetovanj in sej je podal tovariš Ska-

lický to-le sliko o stanju naših odnošajev s Čehi.

S propadom Avstrije so izgubili Štajerci svoj vinski trg. Avstrija, ki je zalagala prej vso Češko z nižje avstrijskim in ogrskim vinom, je postala na češkem vinskem trgu malo dane brezpomembna. Ker pa so rabili Avstrijci skoro izključno štajerska vina za rezanje vin, je padec avstrijske vinske trgovine zadel občutno naše Štajerce. Vendar pa kupuje še sedaj Avstrija 44 odstotkov vse naših kmetskih proizvodov. Avstrija se trudi na vso moč, da bi imela še naprej tranzitno trgovino v svoji rokah. V našem in češkem interesu pa je, da **mi prodajamo naravnost** brez vsakih posredovalcev. Čehi to metodično uveljavljajo. Tako bodo zgradili v Bratislavi velikanske hleve, katerih zgradba je proračunjena na 100 milijonov čeških kron. Ti hlevi naj postanejo osrednje centralno skladišče za vso trgovino z živino med Romunijo in Jugoslavijo na eni in med Angleško in Francosko na drugi strani. Ves promet naj bi se izvrševal po Donavi, oziroma po Labi, ker bi bil najcenejši. Tako velja prevoz litra vina po železnici iz Reke na Češko od 2 do 2.50 čeških (do 15 naših kron), dočim velja prevoz enega soda vina iz Vršca (blizu romunske meje) na Češko le 28 dinarjev.

Čehi omejujejo v splošnem uvoz vina. Pač pa so si znale druge države izposlovati pri sklepanju raznih trgovinskih pogodb s Češko dovoljenje, da smejo uvesti precejšnjo množino vina. Tako Madžarska 400 tisoč in Italija 100.000 hl kakor tudi velike množine Francoska. Mi pa nismo nič prosili in tudi nič dobili.

Za uvoz jugoslovanskega vina so določeni sedaj zelo težko izvedljivi pogoji. Vsak uvoznik mora imeti kleti na Češkem, mora biti tam protokoliran in tretjina uvoženega vina mora biti iz Slovaške. Slednje baje zaradi tega, da se pridobi Slovake za Češko.

Pod temi pogoji je uvoz vina seveda nemogoč. Slovaško navadno vino (10 odstotkov alkohola) velja okoli 10 čeških (60 naših) kron. Carina na vino znaša 5.20 č. K za liter. K temu se morajo prišteti še prevozni stroški. Naše vino bi morali potemtakem prodajati po največ 24 kron.

Za kvalitetna vina pa je določena na Češkem še posebno visoka pristojbina. Vseeno pa bi mogli štajerska vina kot prvovrstna kvalitetna vina z uspehom izvažati na Češko, kajti tam velja buteljka kvalitetnega vina okoli 240 naših kron.

Težava pa obstoji v tem, ker naših vin na Češkem ne poznajo. Storiti moramo zategadelj vse, da se češki trgovci seznanijo z našimi vini.

V tem oziru je že dosti storjenega. Izvozna carina na vino je odpravljena, železniške tarife so za polovico znižane, za vinske sode se ne zahteva nobena carina, cimentiranje tujih sodov je ukinjeno, za prazne sode so dovoljene olajšave. Toda vse to še ne zadostuje.

V Mariboru je treba osnovati **veliko vzorno klet** s stalnimi vzorci vseh vin. V ta namen naj se osnuje nekaka eksportna družba, obstoječa iz trgovcev, zadrug in producentov. Vsakdo bi sicer prodajal na svoj račun, toda za stroške reklame bi pobirala eksportna družba od vsake kupčije mal odstotek.

Nujno je tudi, da se udeležimo s svojimi vini vinskega sejma, ki bo meseca septembra v Pragi.

Vsi vinogradniki pa se naj organizirajo v «Savezu vinogradara», da se doseže izvoz vina!

K imenovanju kmetijskih strokovnjakov pri okrajnih glavarstvih.

(**Fr. Jereb**, okrajni kmetijski referent v Višnji gori.)

Po srbskem zakonu iz leta 1898. so se tudi v Sloveniji nastavili pri okrajnih glavarstvih **ekonomi**, oziroma njih pomočniki.

To so sinovi kmetskih staršev, ki poznajo že z doma ves ustroj kmetskega gospodarstva in so spričo tega usposobljeni teoretično in praktično v vseh panogah kmetijstva. Ekonomu pripada važna naloga v okraju. V kmetijskih zadevah je referent okrajnega glavarja, skrbi za napredek kmetijstva in razvoj kmetijskih društev in zadrug, prireja poučna potovanja in predavanja po okraju ter navaja tako kmetovalca z domačo priprosto besedo k izboljšanju gospodarskih razmer. V zvezi z vsemi župani in kmetovalci okraja se in poznati mora zategadelj dobre in slabe strani našega oratarja.

Pred vsem bo treba izpopolniti in urediti v podrejenih občinah okraja službo poročevalcev o letini ter pridobiti za ta častna mesta ljudi, ki najo veselje in zmisel za to. Ker polaga država veliko važnost na pravilno urejeno kmetijsko statistiko, zato je zanjo važno, da dobiva proti poročila o letini iz posameznih pokrajin, ki jej kažejo gospodarsko stanje dežele. V to jej služijo poročila o setvenem stanju in statistični izkazi o letini. Prav zaradi tega je več kot važno, da poročevalci za posamezne občine poročajo «Odseku za gospodarsko statistiko kmetijskega oddelka» v Ljubljani **pravilno in točno.** Poročevalci morajo biti torej vestni in zanesljivi možje, ki poznajo docela kmetijske razmere v svoji občini.

V ostalem bo treba gledati na to, da se kmeta polagoma pouči o posameznih panogah kmetijstva. V to svrho bodo pač najkoristnejša poučna potovanja po okraju, spomladi, poleti in jeseni, ko se spotoma obišče kmeta pri delu na polju, travniku in v vinogradu ter se ga s prijazno, domačo besedo opozori na različne napake. Pozimi, ko počiva kmet v hiši, se naj pregledujejo hlevi. Tedaj naj se kmet zainteresira za ureditev gnojišč in napravo prepotrebnih gnojničnih jam. Po potrebi naj bi se prirejala tudi ob nedeljah poučna predavanja po večjih krajih okraja, da se prepriča končno naš kmet, da se dela za izboljšanje njegovega položaja in da se mu hoče dobro.

Naš kmet je zaostal za češkim in nemškim kmetom za več desetletij. Češki in nemški kmet pridelata na hektarju dvakrat, celo štirikrat več kakor naš kmet. Pravilno urejenih gnojišč in prepotrebnih gnojničnih jam najdemo pri nas bore malo. Prekoristna in zlata vredna gnojnica se pušča v nemar, da se razteka po potih. Naš kmet hodi v gospodarstvu dostikrat rakovo pot, ker ne pozna svoje zemlje, ne njenih rodovitnosti in ne življenskih pogojev rastline. Koliko časa se bo še pustilo tavati kmeta v nevednosti, ki je najdražja stvar na svetu? To služi merodajnim krogom v resen preudarek!

Napredek v kmetijstvu zavisi v veliki meri tudi od kmetijskega zadružništva. V državah, v katerih je kmetijstvo na visoki stopnji, je tudi kmetijsko zadružništvo visoko razvito. V to, da se osamosvoji kmetski stan, da se omogočita kmetu cen nakup in ugodna prodaja, da ne pride ves dobiček v žepe raznih prekupčevalcev, verižnikov in kmetskih izkoriščevalcev, je treba, da se izpopolni zadružna organizacija na deželi. Naš kmet nima pojma o tržnem položaju kmetskih izdelkov in pridelkov. Žalosten primer za to nam daje izvoz naše živine v Italijo. Glavni dobiček od živinskega izvoza imata doslej le domači in italijanski izvozničar. Pri prasičih niso nič manj zaslužili kakor po 30 kron pri kilogramu.

Dá, na zadružnem polju je veliko hvaležnega dela! Tu je treba merodajnim krogom, ako jim je sploh kaj za dobrobit kmetskega stanu, našemu kmetu, ki si sam ne zna in ne more pomagati, seči dobrohotno pod pazduho. Na vsak način pa je potrebno, da se naše kmetijsko gospodarstvo emancipira od tujega kapitala, če hočemo, da bo samosvoje in neodvisno od različnih bankokratov.* Zategadelj v vsako večjo občino na deželi, kjer je dovolj sposobnih ljudi za to, **kmetsko posojilnico!**

* O ljubljanskih bankokratih in valutnih špekulantih ima finančni minister dr. Kumanudi svoje posebno mnenje (opomba pisčeva).

Taksa na vozila.

Ker nekateri klerikalni župani nalašč begajo ljudstvo, češ da je treba plačati tudi kmetovalcem takso na vozila, priobčujemo v nastopnem dobesedno **uradni razglas** delegacije ministrstva financ v Ljubljani o taksah na vozila.

Razglas se glasi:

Ker se predpisi o pobiranju takse na vozila še vedno neenako in pogrešno razlagajo, naj služi v pojasnilo to-le:

Tarifna postavka 100. taksne tarife določa dve vrsti taks, in sicer:

A) takso za prijavo, da ima kdo avtomobile, fijakerske vozove, vozove na vzmeteh (fedrih) in bicikle, in

B) letno takso za osebno uporabo avtomobilov in fijakerskih voz.

I.

Vsake takse prosti so:

a) vsi vozovi, ki **niso** na vzmeteh, razen vozil, ki jih omenja točka 20. člena 49. taksnega in pristojbinskega pravilnika (glej pa spodaj pod IV.);

b) **vozovi na vzmeteh (koleslji, zapravljivčki i. sl.) in navadni dvokolesni vozovi (na vzmeteh za konjsko vprego),** ako jih uporabljajo lastniki kjerkoli redoma tudi za prevažanje lastnih poljskih pridelkov;

c) vozila pod b), ki so popolnoma nerabna;

č) mrtvaška vozila pogrebnih podjetij;

d) vozila, ki služijo izključno za prevažanje materiala, oseb in orodja za gašenje požara;

e) vozila, ki so posebe urejena za prevažanje sodavice;

f) vozila, navedena v točki 21. člena 49. pravilnika;

g) osebe, ki izdelujejo v državi vozila, zavezana prijavni taksi, dokler so ta vozila v skladišču in ako se ne uporabljajo za vožnjo.

Te osebe pa so zavezane, takoj po izvršeni prodaji obvestiti pristojno policijsko (politično) oblastvo o prodaji ter priobčiti kupčevo ime, njega poklic in bivališče. Kdor tega ne stori, se kaznuje po točki 17. člena 49. pravilnika.

II.

Prijavna taksa

se plačuje za vsa vozila, navedena v tar. post. 100. taksnega zakona, ki niso po točki I. takse prosta, torej tudi za tako zvane koleslje, zapravljivčke i. sl., če jih ne uporabljajo lastniki kjerkoli redoma tudi za prevažanje lastnih poljskih pridelkov.

III.

Letna taksa

se plačuje: 1.) za avtomobile in 2.) za fijakerske vozove, ki se uporabljajo zgolj **za osebno potrebo.**

Letna taksa se ne plačuje:

a) za vozila, navedena v členu 49. točki 3.), taksnega in pristojbinskega pravilnika;

b) za čisto tovorne avtomobile v vseh obratih, ako se z njimi prevažajo le tovori;

c) za vozila podjetnikov, ki pogodbeno prevažajo pošto in poštne potnike.

IV.

Taksi po 2 Din za prijavo in taksi po 5 Din za dovolilo so zavezana vozila na vzmeteh, ki se uporabljajo tudi ali izključno za prevažanje lastnih poljskih pridelkov, in ostala vozila, ki niso navedena v tar. post. 100., **samo,** ako se morajo po **policijskih** predpisih prijavljati in se mora dobiti posebno dovolilo za obratovanje ali uporabo in ako ni določena v področju poedinih oblastev večja taksa.

Kjer do sedaj v Sloveniji ni takih policijskih predpisov, **odpadeta obe taksi popolnoma.**

Z ozirom na gorenja pojasnila se odreja:

1.) Vsa vozila, ki niso po teh pojasnilih prosta vsake takse in še niso bila do sedaj prijavljena, ker so se smatrala po dosedanjih navodilih za takse prosta, se morajo prijaviti najkesneje **do dne 20. aprila 1922.** ob plačilu prijavne takse.

2.) Do istega roka se mora položiti prijavna taksa za vsa vozila, ki so bila sicer prijavljena, a se je plačilo prijavne takse odložilo zaradi dvomov o taksni obveznosti do nadaljnje odredbe.

3.) Do istega roka se mora v primerih 1.) in 2.) plačati tudi letna taksa, ako ji je vozilo zavezano po zakonskih določilih.

4.) Ako stranka vzlic tem pojasnilom neupravičeno ugovarja taksni obveznosti, jo je opozoriti, da tak ugovor **nima odložilne moči;** pač pa ima stranka pravico, prositi za povračilo po njenem mnenju neutemeljeno pobrane takse po členu 133. taksnega in pristojbinskega pravilnika.

Občinstvo in občinski uradi se v ostalem opozarjajo na razglas finančne delegacije št. B II 5/71 iz leta 1922., priobčen v 36. številki «Uradnega lista», ki vsebuje tudi nekatere važne izpremembe, tičoče se poslovanja občinskih uradov glede prijav.

* * *

Somišljeniki! Naznanite nam vsakogar, ki bi kljub jasnim določilom spredaj objavljenega razglasa še sitnaril ter provzročal našim pristašem stroške!

Nalezljive in kužne bolezni domačih živali.

Gotovo bi zmajeval dandanes vsakdo z glavo, če bi kdo trdil, da nalezljivih bolezni ni. Vsi smo imeli priliko opazovati, s kakšno naglico se je širila španska influenca. Vsako leto nas obiščeta ter se širita griža, tifus (legar). V nevarnosti pred kužnimi boleznimi pa ni samo človek, temveč tudi živina. S kakšno naglico sta se širili leta 1912. slinavka in parkljevka po naših krajih, nam je še vsem v spominu. Koliko prasičev nam ugonobita vsako leto rdečica in svinjska kuga!

Vsakdo to vidi, vsakdo trepeče pred izgubami, a le redki so oni, ki bi vedeli ali vsaj skušali zvedeti, **kako te bolezni nastajajo, kako se jih ubranimo in kako jih je moči zatreti.**

Res je, da so pred nedavnim časom kužne bolezni med živino še huje razsajale kakor dandanes, in ne samo pri nas, temveč tudi drugod. Zanimivi so podatki o živinskih kugah, ki jih je rešila pozabljivosti zgodovina. Naj navedem nekaj številk, iz katerih bo vsakdo razvidel, kako ogromno škodo provzročajo živinske kužne bolezni ne le posamezniku, marveč celokupni državi.

Goveja kuga, ki je dandanes pri nas več ne poznamo, je podavila v letih 1848. do 1864. v Galiciji in Bukovini okroglo 54.000 goved. Leta 1879., za časa vojne v Bosni, se je zanesla preko Dalmacije na Kranjsko, kjer je ugonobila v treh mesecih 1785 glav. Še huje je razsajala v Rusiji, zlasti pa leta 1865./1866. na Angleškem, kjer je uničila okoli pol milijona goveje živine.

Svinjska kuga, katere domovina je Amerika, je uničila v severni Ameriki samo leta 1888. **45 milijonov prasičev** v takratni vrednosti **200 milijonov dolarjev.** V bivši Avstriji je leta 1900. obolelo za svinjsko kugo 35 tisoč 984 prasičev.

Kako se je od leta 1891. do leta 1900. razpasla v bivši Avstriji rdečica, nam kažejo nastopne številke: v letu 1891. je obolelo 9286, v letu 1900. pa 14.891 prasičev. Vse te številke so pa v resnici prenizke, ker izkazujejo le uradno ugotovljeno število obolelih, oziroma poginulih živali.

Koliko konj uniči smolika, koliko žrebet hromota, koliko telet kužno zvrgovanje itd., ni mogoče presoditi, ker teh bolezni nihče ne zasleduje in izkazuje.

Dovolj naj bo številk, dasi bi se jih moglo še mnogo navesti. Ustavimo se raje pri vprašanju, ki se nehote vsiljuje:

Kako nastajajo kužne bolezni?

Proti koncu 19. stoletja se je ugotovilo, da so vzrok kužnim boleznim **kužila,** majhne glivice — imenovane bacili, oziroma bakterije. Kužil je toliko vrst, kolikor je nalezljivih, kužnih bolezni. Kužilo, ki pride v živalsko telo bodisi v prebavila, bodisi v kri, zastrupi žival ali jo okuži.

Te glivice so tako majhne, da jih s prostim očesom ni mogoče videti. Razločevati jih moremo šele pod močnim povečevalnim steklom.

Nekatere vrste kužil se nahajajo trajno v zemlji gotovih krajev, n. pr. kužilo vraničnega prisada, bacil občnega krča itd. Druge vrste se zanesejo po izločkih in odpadkih obolelih živali, bodisi naravnost, bodisi po posredovalcih (ljudeh, malih domačih živalih, mrčesu itd.) na zdrave ter jih okužijo. Pri nas n. pr. nimamo goveje kuge, lahko pa bi jo kdo zanesel iz Rusije, oziroma iz Poljske, kjer ravnokar razsaja. Perutninske kolere in kokošje kuge v ožjih mejah Slovenije redno nimamo, s posameznimi uvozi iz okuženih krajev pa se kaj lahko zaneseta med našo domačo perutnino. Tako je lansko jesen v Ljubljani poginilo silno veliko kokoši na tej kugi, ki se je zanesla po puranih.

Kužilo, ki pride v telo, t. j. v prebavila, oziroma v kri, in sicer najčešče s krmo, pitno vodo, morda tudi po zraku, počne takoj s svojim zastrupljevalnim, uničujočim delovanjem. Vendar vemo, da vsako obolelo živinče, vsaka okužena žival ne pogine, da nekatere živali celo popolnoma ozdravijo. **Odkod to? Kako se brani telo proti kužilu?**

Po dolgoletnem in trudapolnem raziskovanju se je dognalo, da je zdravo, krepko telo v stanu proti nekaterim kužilom ustvarjati samo protistrupe, s katerimi kužilo uniči ali ga napravi neškodljivega. Znano je tudi, da postanejo živali, ki so kako nalezljivo, kužno bolezen prebolele, navadno za dalje časa pred novim okuženjem zavarovane, n. pr. pred smoliko, rdečico, slinavko itd.

Na tem spoznanju temelji dandanašnje zatiranje kužnih bolezni.

Ker poznamo posamezne vrste kužil, bi mogli živalim vcepiti nalašč pripravljena, oslabljena kužila, nakar bi telo samo takoj pričelo proizvajati protistrupe, ki bi varovali žival pred okuženjem. Še več! Dandanes je znanost že toliko napredovala, da moremo umetno proizvajati protistrupe, ki jih vcepljamo že obolelim živalim z namenom, da uničijo kužila ter vrnejo tako bolniku zdravje.

Svoj čas n. pr. proti goveji kugi niso imeli drugega sredstva nego to, da so vse obolele, okužene in okužbe sumljive živali kratkomalo pobijali. Kakšna ogromna škoda se je na ta način napravljala ne le dotičnim lastnikom živali, temveč celotnim pokrajinam! Slično so se zatirale do nedavnega časa tudi druge živinske kužne bolezni. Dandanes pa imamo v cepljenju sredstvo, s katerim obvarujemo lahko živino pred okuženjem, in v cepivih zdravila, s katerimi zdravimo že obolele živali.

Kakšen razloček med nekdaj in sedaj! Prej se ljudje niso mogli braniti proti kugam, ker niso poznali provzročiteljev. Sedaj je treba le razuma, preudarka in dobre volje, pa v kratkem zatremo ali se ubranimo kužne bolezni.

Na kakšen način, o tem pa drugikrat!

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Takse na vozila.) Na drugem mestu prinašamo uradno objavo ljubljanske delegacije finančnega ministrstva. Čudimo se, da je tudi ta objava, ki naj bi razpršila poslednje čisto na umeten način sfabricirane dvome, taka, da bo gotovo vzrok nerodnim uradnikom in zlobnim klerikalnim županom za različne šikane. Zato bomo povedali mi, ki poznamo voljo zakonodajalca, kako se naj razume objava. Zakonodajalec glede takse na vozila ni bil za kmetska vozila — in samo za te se menimo — nihče drug kot poslanci SKS. in ti so jasno povedali, da so kmetska vozila prosta vsake takse in vsake prijave. Sv. Birokracij pa, ki ne more živeti brez zveriženih paragrafov, pa je pristavil k tej določbi, da le, če se redno rabijo za prevoz kmetijskih pridelkov. Ta dostavek je napačen, ker je nejasen. Ker pa je že tu, svetujemo vsem, da ga prav umevajo, ker bomo brezobzirni napram vsem onim, ki bi hoteli to ljudsko pridobitev zamenjavati. Besedo redno ni umevati, kakor da bi vozil kdo na koleslju vsak dan pridelk. V vsej Sloveniji pač ni kmetovalca, ki bi vsak dan vozil kmetske pridelke. Zato je razumeti določbo tako, da je prosto takse vsako vozilo, s katerim se o potrebi prevažajo redno tudi živila. Taksi so podvrženi le kočije in nič drugega. Razložite vsem klerikalnim županom, da iz strankarskih ozirov ne škodujejo kmetu in da se ne dajo ujeti od zavito stavljenih vprašanj kakih financarjev! Po zakonu ni treba nikomur kmetskega vozila razen kočije prijaviti — in basta!

(Kmetovalci ljubljanske okolice!) Dne 15. t. m. je bil na Ježici ustanovni občni zbor «Mlekarskega društva za ljubljansko okolico», na katerem sta se izvolila iz vsake vasi po dva odbornika. Namen društvu je pospeševanje mlekarske produkcije in obvarovanje mlekarjev pred šikanami raznih tržnih in drugih organov. Končno pa bo skrbelo društvo tudi za to, da dobimo za dobro blago tudi poštene cene. Tovariši kmetovalci! Prvi korak je storjen. Toda ne smemo se ustaviti pri njem. V nekaterih vaseh so vsi pridelovalci mleka do zadnjega pristopili k društvu. Najlepši dokaz za potrebnost društva. V skupnosti je moč in kar ne doseže eden, to dosežeta dva. In zato se moramo združiti v krepki organizaciji ter med drugim skrbeti tudi za umstveni napredek, kajti kdor ne napreduje, nazaduje. — Tovariši, kmetovalci! Dolga leta smo bili pridelovalci mleka od vseh strani izkoriščani. Pred kratkim so bili hudi boji glede pridobite poštenih mlečnih cen. Vsled mnogih nezavednih tovarišev pa smo sramotno podlegli. Nikogar ni bilo, ki bi nam res hotel pomagati. Maksimalne cene, sramotno zapiranje naših mlekaric, občutne denarne kazni, razlivanje mleka s strani vsemogočnih tržnih organov, vse to je bilo na dnevnem redu. Mi pa smo doma godrnjali, stiskali pesti in — trpeli. Vse to pa je bila naša krivda, kajti do danes se nismo zavedali, da je edino v združenju moč. — Društvena pravila so potrjena in te dni

bodo sprejemali po hišah odborniki društvenike. Naša dolžnost je, da vsi do zadnjega pristopimo k društvu. Sramota za tistega, ki bi ostal izvun društva.

Iz kraja v kraj naj gre naš glas:
«Mlekarsko društvo» naš je spas!

(Vse reklame,) izložene v kavarnah, gostilnah, kolonialnih, delikatesnih in drugih obratovalnicah, so, kakor razglaša ljubljanska delegacija finančnega ministrstva, proste takse na objave. Enako so proste reklame, izložene v zaprtih prostorih.

(Prva skupina poljedelskih strojev,) ki jih mora Nemčija dobaviti na račun vojne odškodnine, je že dospela po Donavi v Beograd. Vsi stroji tehtajo 7 milijonov kilogramov.

(Živinski potni listi stare izdaje) se smejo še nadalje porabljati, in sicer dokler se ne porabijo, pač pa je treba nanje dolepljati kolke, da odgovarjajo tarifni postavki 100. takse tarife. Kolke je treba uničiti z uradnim pečatom.

(Ljubljanski trg) je pod vplivom bližnjih velikonočnih praznikov. Na trgu je živahno in splošno je blaga dovolj. Le glede mleka se opaža veliko povpraševanje; ljudje stoje pred mlekarnami v dolgih vrstah kakor med vojno. — Gnjati se plačujejo na mesarskih stojnicah po 110, v trgovinah pa po 120 K kilogram. Mariborska gnjat velja 140 K kilogram. Cena prekajenemu mesu ostalih delov: I. vrsta po 96, II. vrsta pa po 90 K kilogram. — Govedina je dovolj; najboljši kosi se prodajajo od 52 do 64 K, slabši pa od 44 do 48 K kilogram. — Teletina je po 50 K kilogram. — Svinjsko meso I. vrste se prodaja po 70, II. vrste pa po 66 K kilogram. — Slanina stane od 84 do 86, mast pa od 90 do 100 K kilogram. Cena koštrunu je po 30, jagnjetini po 40, kozličevini po 50 K kilogram. — Perutnine je malo; en kljun velja od 90 do 140 K. Race so po 140 K. — Rib je na trgu zadosti. — Z zelenjavo, ki so ji cene neznatno padle, je trg dobro založen. — Jajc je zadosti; prodajajo se navadno po 4 krone. — Mleko velja od 10 do 11 K liter, sirovo maslo 140, čajno maslo pa 180 K kilogram. — Moka št. 0 velja 26 K kilogram. — Sadja je na trgu zadosti. Oranže so po 8 do 10 K, limone pa po 2 do 3 K. Orehi se prodajajo: neizluščeni po 46, izluščeni pa po 160 K kilogram. Jabolka so po 24 do 32 K kilogram.

(Zagrebški trg.) Neugodno vreme provzroča slab obisk sejmov. Vendar pa je bil zagrebški sejem dne 6. aprila v marsičem zelo dober. Zlasti je bilo na semnju veliko konj. Prava razstava! Navadni tovorni konji so se plačevali od 60.000 do 70.000, boljši konji do 80.000 in lepi konji do 120.000 K za par. Stara kobila je veljala okoli 26.000, dveletno žrebe pa 36.000 K. Posebno pozornost sta vzbujala dva žrebca, za katera je ponujal nek Italijan 190.000 kron. Toda lastnik ju ni hotel prodati, ker ju hrani le za plemenjenje. — Tudi goveje živine je bilo jako veliko. Prodajala pa se je zelo slabo. Bosanski voliči so se plačevali od 29 do 32, drugovrstni voli od 33 do 36 in prvovrstni voli od 45 do 50 K za kilogram žive teže. Par volov v teži šestnajst stotov je bil prodan za 80.000 K. — Telet je bilo malo. Plačevala so se od 36 do 42 K za kilogram žive teže. — Tudi svinj je bilo malo. — Sena je bilo le par voz. Cene so bile za metrski stot: senu od 810 do 900, detelji od 1000 do 1150 in slami 450 K. — Drv je bilo malo in jih je veljal majhen voz 400 K. — Dober dan pa so imeli razni prodajalci klobas.

(Žitni trg.) Zagreb, dne 7. aprila. Povpraševanje po pšenici je veliko iz Avstrije. Baška pšenica notira od 1720 do 1740, sremska od 1650 do 1660, srbska od 1620 do 1630, moka št. 0 po 25 do 25·20 K. Cene franko Zagreb. Koruza od 1320 do 1340, v Bački od 1240 do 1250 K. Ječmen od 1200 do 1240 K. Otrobi od 850 do 900 K.

(Lesni trg.) Zagreb, dne 7. aprila. Prima javorjevi plohi od 2000 do 2400, prima jesenovi plohi od 2000 do 2400, mehek obtesani les od 1000 do 1600, mehek žagani les od 1600 do 2000; brzojavni drogi (hrast) od 240 do 300, hrastovi pragi od 150 do 200, bukovi pragi od 100 do 180 K. Bukov les za kurivo od 6000 do 7200 K. Vse cene s produkcijskega mesta.

(Pozor, gospodarji, na živinske bolezni, zlasti kužne!) Vsako pomlad se pojavljajo svinjska rdečica, vranični prisad in mnogo drugih kužnih bolezni med domačo živino. Gospodarji, bodite oprezni ter skrbite, da se izvrši cepljenje proti kužnim boleznim prej, preden Vam žival pogine. Prasiči in goveda so dragi, stroški za cepljenje razmeroma nizki. V naši državi proizvaja cepivo «Jugoslovanski serum zavod, d. d. v Zagrebu». Kdor želi kakih informacij, naj se obrne na omenjeni zavod. Gospodarji, skrbite pravočasno za odpomoč, kajti po toči ne pomaga prav nobeno zvonenje!

(Jalova živina.) Po Sloveniji, posebno v nekaterih krajih, se opaža, da razsaja med živino bolezen na spolovilih. Ta bolezen se da odpraviti, toda le z operacijo, ki je precej težavna. Da jo morejo živinozdravniki izvesti, morajo obiskati poseben kurz. Na Avstrijskem so uvedli take kurze zdravniki sami, potem pa, ko so se naučili operirati, osnovali zadrugo, ki nakupuje jalovo živino. Tako živino ozdravijo, nato pa jo v brejem stanju z velikim dobičkom prodajajo naprej. Ali se ne bi mogli tudi pri nas osnovati taki poučni tečaji za živinozdravnike?

Raznoterosti.

(Kako živi novi papež.) Novi papež Pij XI. je zelo delaven človek. Vstaja ob pol šestih zjutraj, ob pol osmih pa čita sv. mašo. Četrt ure pozneje zajtrkuje. Ob osmih pričenja z delom. Ob devetih sprejema poročila svojih tajnikov in vatikanskih uradnikov. Vsak dan, razen ob torkih in petkih, ko se peča le z nujnimi in samo cerkvenimi posli, je pri njem od devetih do desetih navadno državni tajnik. Ob desetih se začenjajo avdijence, ki trajajo do pol dveh popoldne. Nato obeduje. Kuha se za njega na milanski in ne na rimski način. Okoli treh popoldne se vozi v park in divne vatikanske vrtove, kjer se ustavlja redno pred kapelico lurške Matere Božje, kjer pomoli. Potem se izprehaja po vrtu, na kar se vrača v Vatikan, kjer sprejema obiske do pol devetih. Nato večerja. Po večerji pa čita do polnoči. Zadnje tedne čita zelo mnogo, ker študira vse tajne spise, ki mu jih je zapustil njegov prednik papež Benedikt XV. Proučuje jih redoma sam in le redkokdaj vpraša koga za pojasnila.

(Konec Evrope.) Veliko zanimanje so vzbudila prorokovanja ameriškega učenjaka drja. Noblesa. Dne 1. marca je namreč ta sloviti raziskovalec zemlje napovedal silne potrese, ki so se res tudi pojavili. Dr. Nobles pravi, da je mogoče potrese prorokovati s pomočjo vetrov. Podzemski ogenj ogreva zemeljsko skorjo, zaradi česar nastajajo na krajih, kjer se imajo izvršiti vulkanski izbruhi, gorki stolpi zraka. Ta razgreti zrak provzroča viharje, ki napovedujejo skorajšnji potres. Na podstavi tega je mogel dr. Nobles tudi prorokovati veliki potres v Alaski. Po mnenju drja. Noblesa se vleče glavna potresna črta od Islandije preko Evrope do Azije. Pod zemljo je morala nastati velikanska razpoka. Dr. Nobles omenja dalje zanimivo dejstvo, da deluje vselej, kadar bruha Vezuv lavo, tudi Vulkan Hekla na Islandiji, čeprav je oddaljen od Vezuva 2800 milj. Kadar pa deluje Hekla, tedaj pada voda v vulkanskem jezeru Mount Vanu v jugozapadni Aziji. Dr. Nobles trdi, da bodo izginili tedaj, kadar bo prišlo do velikih vulkanskih izbruhov, celi deli sveta. Amerika bo na vsak način le malo prizadeta, Evropa pa bo skoraj gotovo izginila. Jojmene, kaj nas čaka!

(To so junaki!) V Zadru se je pripetilo to-le: Dalmatinski kmet je prodal svojo živino v Zadru ter dobil zanjo 50.000 dinarjev. Ko je prejel denar, se je odpeljal s poštnim avtomobilom domov. O prodaji živine pa sta zvedela dva italijanska nepridiprava ter se domenila s šoferjem, da kmeta oropata. V ta namen sta se seveda tudi onadva vsedla v avtomobil. Ko so bili na prostem, sta potegnila Italijana kar naenkrat svoja samokresa, namerila na kmeta ter zavpila: «Denar ali življenje!» Kmet se je navidezno udal ter delal, kakor bi hotel vzeti denar iz žepa. Namesto denarja pa je potegnil nož ter bliskovito udaril z njim enega Italijana, nato pa navalil še na drugega. Italijana je kmetova odločnost tako prestrašila, da sta pustila samokresa ter zbežala s šoferjem vred. Kmet se je vrnil nato v Zader ter prijavil vso zadevo policiji. In še isti dan so bili junaški ptički pod ključem.

(Mačje oko kot ura.) Nek francoski potnik je vprašal za časa svojega bivanja na Kitajskem nekega Kitajca, če je že dvanajst ura. Kitajec je pogledal proti nebu. Solnce je bilo skrito za oblaki. Kitajec se je odstranil, toda skoro nato se zopet vrnil z mačko v roki. Privzdignil je mački glavo, pogledal ji v oči ter rekel: «Ni še poldne! Izvolite se le prepričati!» In res: Mačkina punčica se je vedno bolj zoževala, čim bliže je bilo poldne. Točno ob dvanajstih je bila punčica kakor čisto tenka črta, na kar pa se je pričela zopet širiti.

(Plesalkina noga.) V Parizu se je pripetil običajen dogodek. Po eni glavnih pariških ulic je divjal avtomobil ter zadel ob kandelaber. Avtomobil se je pokvaril, dama pa, ki je sedela v njem, si je poškodovala nogo. Nič posebnega, bi dejali. Toda temu ni tako, kajti noga je bila last glasovite plesalke Oteró, ki je vložila tožbo za odškodnino v znesku 100.000 frankov. Plesalkina noga pač ni navadna noga! Prišlo je do tožbe. Plesalkin zastopnik je pred sodiščem v visokih besedah hvalil lepoto plesalkine noge in njeno umetniško vrednost. Njegov nasprotnik pa je zahteval s hladnim glasom, naj pokaže plesalka svoj krstni list. Dragocena je noga lepe plesalke, če je mlada, toda če je stara, ne da pa nihče zanjo 100.000 frankov. Plesačica je bila vsa v zadregi, kajti že štirje križi so jo pezili. Premišljevala je, ali naj prizna svojo starost, da je nato nihče več ne bo hodil gledat, ali naj izgubi 100.000 frankov. Toda bilo je preverjetno, da potem tudi 100.000 frankov ne dobi. Zategadelj se je lepo pomirila ter se zadovoljila s tem, da so od prvotno zahtevane vsote odbili samo eno ničlo.

(Smrt siamskih dvojčkov.) Po vsem svetu sta bili dobro znani sestri Ruža in Josipina, rojeni Cehinji, Blažkovi, ki sta bili skupaj zraščeni. Posebno senzacijo je obudilo dejstvo, ko je Ruža porodila, dasi Josipina o tem baje ni nič vedela. Naenkrat je zbolela Josipina smrtnonevarno. Bolezen bi prešla gotovo tudi na Ružo. Izkazala se je nujna potreba silno težke operacije. Toda Ruža o operaciji sploh ni hotela ničesar slišati, temveč je izjavila, da hoče umreti obenem z Josipino. V nezavesti so prepeljali zraščeni sestri v bolnico, kjer sta kmalu umrli. Ruža je zapustila 12letnega sina.

(V španskih kaznilnicah) morajo vladati prav čedne razmere, kakor kaže nastopno poročilo z Malage, provincialnega mesta z okoli 150.000 prebivalci in areno za bikoborbe, v kateri je prostora za 11.000 gledalcev. Nekega dne je obkolila policija, ojačena z meščansko gardo, tamošnjo kaznilnico. Vsi so se čudili temu nenadnemu policijskemu koraku, kajti koga bi neki na tak način iskali v kaznilnici. Vendar je imela policija dovolj vzroka, da je to storila. Policija je namreč s poučene strani zvedela, da se nahajajo v kaznilnici kupi ukradenih dragocenosti, ki jih prodajajo kaznenci naprej. Tako je bila razvita naravnost sijajna trgovina. Teh dragocenosti se je hotela polastiti policija. Kaznenci so se policiji s silo uprli, tako da je prišlo do hudega boja. Policija je morala rabiti orožje. Vkljub temu pa še ni zlomila odpora kaznencev. Ker ni hotela prelivati po nepotrebnem krvi, se je pričela s kaznenci pogajati. Le-ti so dovolili nato policiji dostop v kaznilnico, toda samo proti temu, da ne izvrši osebne preiskave pri kaznencih. V vse žepe in skrivne kotičke so poskrili nato kaznenci dragocenosti ter pustili, da jim odvzame policija dragocenosti, katerih niso mogli poskriti. Tako je morala policija odnehati, trgovina z dragocenostmi pa traja dalje.

(«Sreča» velikega mesta.) Te dni so našli zadavljeno v njenem stanovanju 23letno igralko. V 48 urah je našla policija morilca ter ugotovila vse podrobnosti uboja. Stara zgodba deklet, ki hrepene po sijaju velikih mest, se je ponovila. Mlada igralka je bila iz dobre hiše na deželi. Z vso dušo pa je zahrepenela po slavi in po velikem mestu. Odšla je zaradi tega v London ter vstopila pri nekem gledališču za koristko. Toda ker je bila njena igralska zmožnost majhna, zato je bila nekega lepega dne že na cesti. Kakor je pri takih ubogih dekletih že v navadi, se je tudi ona udala slabemu življenju. Postala je poulična deklica. Na usodepolni večer je šla, kakor je pričala njena prijateljica, z nekim «majhnim, malo debelim in dobro oblečenim gospodom». Ta podatek je zadostoval, da je iztaknila policija v dveh dneh v sedemmilijonskem Londonu morilca v osebi odpuščenega vojaka, ki je čisto mirno priznal svoj zločin. Umoril je deklico zato, ker se mu je pristudila. Ker pa je silila še vedno vanj, zato jo je stisnil tako za vrat, da je bila takoj mrtva. Nikdar ni mislil, da se človeka tako lahko umori. Ko je deklico zadavil, ji je slekel nogavico in ji jo ovil okoli vratu, da bi izgledalo vse, kakor bi se sama zadavila. Svojega dejanja se prav nič ne kesa, temveč čaka udano na kazen.

(Lasje in značaj.) V Ameriki je «odkril» profesor Mortimer nov nauk, kako se more spoznati po laseh človekov značaj. Njegov nauk ni končno nič novega, ker so sodili ljudje že od nekdaj po laseh značaj posameznikov. Tako so trdili stari Judje, da je močna rast las znak fizične in duševne moči. Ko so vzeli Samsonu lase, je izgubil vso moč. Znano pa je tudi, da imajo atleti navadno slabe lase. Moderni fiziologi trde zopet, da značijo obilni lasje nervoznost, kar velja posebno za ženske. Zopet drugi hočejo vedeti, da so ženske z dolgimi kitami nagnjene k zločinom. Toda ne le po dolgosti las, ampak tudi po njih barvi se morejo presoditi značaji. Tako se splošno trdi, da so vsi zločinci črnolasi. Statistika pa je ugotovila, da je večina zločincev plavolasih, kar je čisto naravno, ker na svetu so črnolasci v manjšini. Brez izjeme pa pravijo pisatelji vseh narodov, da so rdečelasci slabega značaja. In višek zlobne ženske je poosebljen v rdečelaski. Pesniki silno hvalijo mehke in tanke lase. Znanost pa je dokazala, da so lasje pesniških zlatolask nezdravi. Končno naj omenimo še zanimivost, da pripada — namreč po mnenju nekega Angleža — bodočnost plavolasim narodom. Če povprašate glede tega Italijana, ki je črnolas, vam zatrdi gotovo nasprotno.

(Pasje kopališče.) V Parizu so ustanovili luksuriozno pasje kopališče, v katerem je vse v marmorju in lesketajoče v sijaju. Kopalnice so parne in pršne. V kopališču je nastavljenih tudi vse polno maserjev in brivcev — za pse. Škoda, da ne pove poročilo, če so nastavili tudi služabnike, ki bodo sproti počistili, kadar bo privzdignil kak pes taco. Dobro bi bilo tudi, če bi nastavili moža, ki bi naštel vsakomur, ki ima denar za take neumnosti, toplih petindvajset, kadar bi pripeljal svojega «ljubčka» v kopališče.

Za kratek čas.

(Stanovska zavest.) Postopač: «Nikar se ne držite tako ponosno, gospod orožnik, in nič preveč si ne domišljujte; saj mora biti vendar vsakogar sram, če ga vidijo ljudje v vaši družbi.»

(Dober izgovor.) Nekdo je imel tako smolo, da je razbil veliko steklo v trgovinski izložbi. Nato je bežal, kar so ga nesle noge. Trgovec pa je vpil za njim: «Ker ste mi steklo razbili, ga plačajte sedaj!» «Ali ne vidite,» mu je odvrnil nerodnež, «kako tečem domov po — denar?»

(Moderni jubilej.) «Dober dan, stara sablja! Ajdi, greva na liter vina!» — «Prav rad. Toda kaj slaviš, ker si tako vesel?» — «Dva jubileja praznujem obenem! Danes preteče leto dni, kar čakam na zvišanje plače, in dve leti, kar sem brez stanovanja.»

(Iz nekega poročila.) Župan je poslal to-le poročilo: «Naznanjam slavnemu uradu, da je v tej občini 167 ovac, med katerimi je en garjevi koštrun najpokornejši župan Jože Kihlič.»

(Še ena taka.) Drug župan pa je poročal tako-le: «V minulem letu je umrlo tu deset ljudij. Eden izmed njih je bil samomorilec, eden je umrl naravne smrti, vsi drugi pa so bili v zdravniški oskrbi.»

(Kako dolgo se živi brez možgan.) «Koliko časa bi lahko živel brez možgan?» je vprašal nekdo norčevaje se zdravnika. — «Približno tako dolgo, kolikor ste Vi stari,» se je glasil zdravnikov točni odgovor.

(Otroška.) «Tončka, igrajmo se tato in mamo!» — Tončka: «Prav! Ampak ne smeš me preveč pretepati!»

(Pri fotografu.) Stara devica, pravilneje škatla: «Toda ta fotografija mi ni niti od daleč podobna!» — Fotograf: «Bodite veseli, da sem Vas tako dobro zadel!»

(Francosko zna.) «Ali razumete francosko?» — «Da, če sam govorim!»

(Moderno slikarstvo.) «Zakaj si tako obupan?» — «Pomisli! Gospodinja mi je pri pospravljanju obrnila najnovejšo sliko, zdaj pa ne vem več, katera stran je bila spodaj in katera zgoraj!»

(Več kot odgovor.) Čevljar proti vajencu: «Kako mi pristoja novi slamnik?» — «Krasno! Kakor da bi iz glave zrastel!»

Obrtnik.

Obrtniške vesti.

(Reklamo za nek zakotni list, menda «Sedanjost»,) si želi nek na Dolenjskem na «dobrem» glasu stoječi žurnalist s tem, da pozivlje v «Sedanjosti» razne njemu ugajajoče osebe, da bi se spuščale z njim v «polemiko», ker bi utegnil morda s tem pridobiti nekoliko več naročnikov kakor pa jih ima sedaj. («Sedanjost» ima namreč celih 700 naročnikov.) Da se mu to ne posreči, ni le vprašanje, marveč gotovost. Spredaj omenjeni gospod «avtonomist», kateremu so še vedno v spominu krasne urice iz «življenja beograjskih ulic», se kaj rad zaletava v Novomeščane, ki jih sovraži menda le zaradi tega, ker so mu beograjske ulice in ..... bolj ugajale. Vsakdanji kruh je pač nekaj trdega, če si ga je treba služiti na tak način, da mora človek proti svoji volji in pameti piskati na komando. — Tudi pri «Gospodarski zvezi» v Novem mestu ne podpirajo ljudi, ki nič ne delajo. «Ne praskaj se tam, kjer te nič ne srbi,» pravi pregovor, kar velja tudi za posiliklerikalce. Če sta Vam torej, gospod R., ljuba in draga mir in Vaša brada, tedaj ne pozabite, da plujete v morje, ko se izpodtikate nad poštenimi «samostojnimi» obrtniki! Za vsako nadaljnjo besedo pa je škoda prostora in papirja. — Več obrtnikov.

(To je žurnalistika!) Kdor ni na jasnem glede umetnosti «dolenjskih» žurnalistov, naj čita 14. in 15. številko «Sedanjosti», in sicer članke o «zaplenjenih kokoših». Vse tisto, kar piše g. Radeščkova 14. številka «Sedanjosti» o kokoših, o tovarišu F. Buku in o nerednostih pri mestni občini, preklicuje sama od sebe že v svoji 15. številki. Uganka je sedaj le, ali je potipal gospod Avsec na kljuko pri prizadetem gospodu, ki želi za vsako ceno uničiti obrtnike, ali pa se je gospod R. zbal resnico priznati pred sodiščem in nositi potem gotove stroške. Tovarišu Buku pa moramo le čestitati k njegovi odločnosti in delavnosti.

DRAGOCENOST VSAKE HIŠE je prijetno dišeči «Elsafluid» lekarnarja Fellerja. «Elsafluid», najboljše sredstvo za drgnenje hrbta, nog in celotnega telesa, se uporablja tudi kot lepotilo (kosmetikum) za negovanje zob, zobnega mesa, ust, glave itd. «Elsafluid» je močnejši in boljši kakor francosko žganje. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštnino vred 72 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 344 (Hrvaško).

Pozor!

V zelo lepem kraju Dolenjske, v vasi Tihoboju, tik ob glavni cesti, ki vodi od mirnske postaje proti Sv. Križu in Litiji, bo prodajal Ignac Zidar v Tihoboju št. 19 na prostovoljni javni dražbi dne 18. aprila, to je na velikonočni torek — začetek dražbe ob desetih na licu mesta v Tihoboju —

veleposestvo,

obstoječe iz hiše z gospodarskim poslopjem, njivami, travniki in gozdovi. Posestvo je oddaljeno pol ure od župne cerkve pri Sv. Križu, od postaje v Mirni pa tri četrt ure. Prodajalo se bo posamezno ali pa skupno.

Županstvo v Mirni,
dne 6. aprila 1922.
Josip Bulc s. r.

Dr. Ivan Hubad,
okrožni zdravnik in zobozdravnik v Škofji Loki,
izza dne 8. aprila 1922. zopet ordinira ter opravlja vsa zobozdravniška dela.

ANDREJ OSET, Maribor,
Aleksandrova cesta št. 57; telefon št. 28,
trgovina z deželnimi pridelki, drvmi, premogom in vinom, se priporoča za nakupovanje in prodajanje po najugodnejših cenah. — Naslov za brzojavke: Andrej Oset, Maribor.

Šivalni stroji
v vseh opremah za rodbinsko in obrtno rabo
so dospeli.
Večletna garancija.
Josip Petelinc v Ljubljani,
Sv. Petra nasip št. 7.

Gonilne jermene
iz la usnja za tovarne, mline, žage in poljedelske stroje v vsaki širini ima v zalogi
IVAN KRAVOS v Mariboru.

Močan konj
(prednost ima žrebec) za težke vožnje, ne izpod 5 let star, popolnoma zdrav, se kupi takoj. — Ponudbe s popisom in navedbo cene naj se pošiljajo „Tovarni za klej“ v Ljubljani.

„Ekonom“,
osrednja gospodarska zadruga
v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 7
ima vedno v zalogi:
drobno jedilno sol,
lepo suho koruzo,
kristalni sladkor,
milo za pranje,
pšenične otrobe,
pšenično moko št. 0,
pšenično moko za kuho,
pšenično moko za kruh,
semenski oves,
koruzno moko in zdrob.

Britve, lasostrižnike, brivne aparate in razno nožarsko in galant. robo razpošilja na veliko in na drobno po čudovito nizkih cenah veletrgovina in razpošiljalna
R. Stermecki,
Celje št. 367, Slovenija.
Zahtevajte ilustrovani cenik! Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

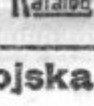

ŠTAMPILJE
Pečati
GRAVEUR
ANT. ČERNE
LJUBLJANA
DVORNI TRG 1.
Katalog franko

Žepne, stenske, nihalne, kuhinjske ure, budiljke, zlatnino in srebrnino kupite najceneje pri tvrdki

Ivan Pakiž

v Ljubljani, Stari trg št. 20.

Hlode,

gozde, trame, deske in drva

ponudite lesni družbi

„ILIRIJI“ v Ljubljani,

Kralja Petra trg št. 8 (pred sodnijo).

Plačujejo se najvišje dnevne cene.

Zemljišče

s stanovanskim in gospodarskim poslopjem v izmeri približno poldrugega orala, pripravno za kakega penzionista in primerno tudi za stavbišče, se bo dne 23. aprila 1922. ob 10. uri dopoldne prodajalo na javni dražbi, in sicer na licu mesta v Vidmu hiš. št. 19.

Primešaj

„MASTIN“ krmi!

Enkrat na teden eno pest.

Ako Mastina v lekarnah, trgovinah in konsumih ne dobite, ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina stane 23 dinarjev in se jih pošlje poštnine prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolesni in izpuščaje; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti 20 kron.

Lekarna Trnkoci

v Ljubljani (Slovenija) zraven rotovža.

Mlatilnica s tresilnikom

še malo rabljena,

se po ugodni ceni proda.

Franc Derling v Hlepcah, p. Lesce.

Varstvo in zdravilo

proti

svinjski rdečici, vraničnemu prisadu, svinjski kugi, perutninski koleri

in

ostalim boleznim domačih živali

so

cepiva,

ki jih proizvaja

Jugoslovenski serum zavod, d. d.

Naslov za brzojavke: Serum, Zagreb. Telefon št. 14—45.

Bleinička cesta št. 21.

Murin,

najučinkovitejši strup za miši.

imata v zalogi v Ljubljani:

lekarna Sušnik, drogerija Adrija.

Kdor uporablja

„Gazela-milo“

štedi perilo in novec.

Menjalnica

Slovenske eskomptne banke

Telefon int. št. 3 — **Ljubljana** — Telefon int. št. 3

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah, sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po najugodnejših pogojih; ima poseben borzni oddelek.

Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 16

se priporoča za naročila vizitk, trgovskih pisem in kuvert ter vseh vrst tiskovin.

Pozor, gostilničarji!

Čast mi je javiti, da sem s podporo slovečega vinogradnika g. Marka Stojića v Šibeniku

otvoril veletrgovino

s samo prvovrstnim, pristnim belim in črnim dalmatinskim vinom, ki ga oddajam v celih vagonih kakor tudi v posameznih posodah iz svoje kleti v **Spodnji Šiški, Kavškova cesta št. 255**, ali pa franko brod Šibenik ali Baker po konkurenčno nizkih cenah.

Moja pisarna je v Ljubljani, Gosposka ulica št. 3

(restavracija „Zlatorog“).

Za obilna naročila se priporočam z odličnim spoštovanjem

Ivan Hočevar.

Gostilničarji, kavarnarji in vinogradniki, pozor!

Trgovina z vinom Franjo Cajnko v Slovenjgradcu.

Naznanjam, da sva se s kompanjonom A. Osetom razdružila in da vodim nadalje sam vinsko trgovino v Slovenjgradcu, katero sem si kot lastnik večjih vinogradov in kot poznavalec vseh boljših vinorodnih krajev uvedel tako, da lahko o vsakem času svojim cenjenim odjemalcem postrezam z najboljšim blagom. V moji zalogi so ta-le vina: muškatelj, graševina (rizling), burgundec, traminec, šipon in druga boljša namizna vina iz vseh boljših vinorodnih krajev. V zalogi imam tudi vino v steklenicah (buteljkah).

Kupujem vsa najboljša vina od producentov po najvišjih cenah.

Vsem starim in novim odjemalcem se priporočam ter jim želim vesele velikonočne praznike.

Franjo Cajnko.

Umetna gnojila: kajnit, dušik, kali in fosfate

oddaja po najnižjih dnevnih cenah

tvrdka Anton Tonejc in drug

Maribor, Mlinska ulica št. 23, tel. št. 68.

Podzaloge v Krškem, Šmartnem pri Litiji, Višnji gori, Semiču in Straži.

Na vprašanja glede gnojenja dajemo brezplačno pojasnila in navodila.

Za bližajočo se spomlad in veliko noč

priporočamo svojo veliko zalogo različnega angleškega in češkega sukna, volnenega blaga za moške in ženske obleke, različno perilno blago, kakor platno, šifone, cefirje, tiskanino v najnovejših vzorcih in bogati izberi, dalje različne volnene in šivane odeje za postelje, svilene, volnene in bombažaste rute za na glavo itd. Opozarjamo obenem -- tudi na raznovrstne ostanke po zelo znižanih cenah. --

A. & E. SKABERNE

veletrgovina z manufakturnim blagom

LJUBLJANA, Mestni trg št. 10.

Iz Havra v Ameriko

samo 6 dni.

Edina najkrajša črta preko Havra in Cherbourga v New York.

Predprodaja ladijskih listkov in železniških voznih listkov za sosednje države.

Pojasnila daje koncesionirana potovalna pisarna

IVAN KRAKER v Ljubljani,

Kolodvorska ulica št. 41, nasproti glavnega kolodvora.

Oglasite se vedno v moji pisarni!

OBRTNA BANKA, podružnica v LJUTOMERU.

Int. tel. št. 2. — Račun čekovnega urada št. 12.726.

Kupuje dolarje in druge valute po najvišjem dnevnem tečaju.
Izvršuje nakazila na tuzemstvo in inozemstvo ter preskrbuje potrebna dovoljenja.
Obrestuje žiro in vloge na hranilne knjižice pod najugodnejšimi pogoji.

Urednik: Jakob Kušar — Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.